

INTERNATIONELLA
HANDELSHÖGSKOLAN
HÖGSKOLAN I JÖNKÖPING

Internetauktioner och lagval

Magisteruppsats i affärsrätt (internationell privaträtt)

Författare: Ida Andersson

Handledare: Marie Larsson Linton

Framlägningsdatum 2010-12-08

Jönköping december 2010

Magisteruppsats inom affärsrätt (internationell privaträtt)

Titel:	Internetauktioner och lagval
Författare:	Ida Andersson
Handledare:	Marie Larsson Linton
Datum:	2010-12-08
Ämnesord	Lagval, internetauktion, IKL, Rom I-förordningen

Sammanfattning

När något lagval inte gjorts gällande köpeavtal vid auktionsförsäljning av lösa saker är det lagen i det land där auktionen äger rum som ur svenskt perspektiv ska tillämpas, 4 § 3 st. lag (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker (IKL). Därmed krävs att internetauktioners fysiska plats fastställs, vilket leder till svårigheter eftersom det inte finns en geografisk plats för hemsidor.

På området finns även Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I-förordningen), vilken dock lämnar företräde för IKL. Rom I-förordningen har en bestämmelse lik den i IKL men med en väsentlig skillnad, nämligen att auktionsregleringen endast är tillämplig om en fysisk plats kan fastställas. I annat fall tillämpas först och främst säljarens lag och det finns även möjlighet till avvikelse när köpeavtalet har en uppenbart närmare anknytning till ett annat land än det som utpekats.

Var en internetauktion har sin fysiska plats är långtifrån klart även om olika förslag till en sådan har framförts. En strikt tillämpning av IKL ger till skillnad från Rom I-förordningen inte någon möjlighet till beaktande av köpeavtalets anknytningar till olika länder, vilket är anledningen till att en tillämpning av Rom I-förordningen skulle vara eftersträvansvärd. Dock är det IKL som ska tillämpas och då det är mycket osäkert var och om fysisk plats för internetauktioner överhuvudtaget kan fastställas, är det möjligt att huvudregeln för köp av varor i IKL måste tillämpas. Det skulle innebära en tillämpning av säljarens lag, vilket dock inte är eftersträvansvärt vid auktionsförsäljning. Med hänsyn till att konsumentköp vid internetauktioner blivit allt vanligare kan även konsumentskyddsregler påverka den tillämpliga lagen.

Master's thesis in commercial law (private international law)

Title:	Internet auctions and choice of law
Author:	Ida Andersson
Tutor:	Marie Larsson Linton
Date:	2010-12-08
Subject terms	Choice of law, internet auction, IKL, Rome I Regulation

---

Abstract

It is, from a Swedish perspective, the law of the country where the auction takes place that shall govern the contract for the sale of goods when no choice of law has been made, art. 4 para. 3 Law (1964:528) on applicable law concerning international purchases concerning goods (IKL). Therefore, a physical place needs to be determined also for internet auctions, which causes difficulties since there is no geographical place for websites.

There is one EU Regulation relevant for the purpose of determining applicable law for internet auctions, Regulation (EC) No 593/2008 of the European parliament and of the Council of 17 June 2008 on the law applicable to contractual obligations (Rome I). That regulation does not, however, prejudice the Swedish law IKL. The provision of auction sales in the regulation differs from the Swedish provision in the sense that the physical place of the auction only is decisive if such a place can be determined; otherwise it is usually the law of the seller that will be applicable. Furthermore, there is an opportunity to depart from the presumptions of applicable law if the contract has a manifestly more close connection to another country than the designated country.

The physical place of an internet auction is far from certain, even though there are several suggestions. A strict application of IKL does not, in contrast with the Rome I Regulation, make it possible to adjust the result by the contract's connections to different countries. Therefore an application of the Rome I Regulation would be desirable. However, IKL precede and since it is uncertain where and if a physical place can be determined it is possible that the main rule in IKL for the sale of goods need to be applied, which is not desirable for auction sale. With regard to the increase of consumer purchase there is also consumer protection to be taken into account at the decision of applicable law.

Innehåll

1	Inledning	1
1.1	Bakgrund.....	1
1.2	Syfte och avgränsningar.....	3
1.3	Metod och material.....	4
	1.3.1 Problemorienterad metod	4
	1.3.2 Särskilt om visst material	5
1.4	Disposition.....	6
2	Reglering för köp av lösa saker.....	8
2.1	Allmänt	8
2.2	IKL och Rom I-förordningen i förhållande till varandra	8
2.3	Tillämpningsområde IKL.....	10
2.4	Tillämpningsområde Rom I-förordningen	11
3	Reglering av auktioner	13
3.1	Jämförbarhet och lika behandling.....	13
3.2	Köp av lösa saker enligt IKL.....	15
3.3	Köp av lösa saker enligt Rom I-förordningen	16
3.4	Olika förslag till fysisk plats för internetauktioner.....	17
	3.4.1 Problematik.....	17
	3.4.2 Serverns geografiska plats	17
	3.4.3 Den relevanta handlingen.....	18
	3.4.4 Administration	19
	3.4.5 Företagets säte.....	20
	3.4.6 Domännamn	21
	3.4.7 Hemsidan för internetauktionen	22
	3.4.8 Kan något av förslagen utgöra fysisk plats?	25
3.5	Utan fysisk plats för internetauktion.....	27
	3.5.1 Parters egna möjligheter.....	27
	3.5.2 Lex mercatoria.....	27
	3.5.3 Lösning enligt IKL	28
	3.5.4 Lösning enligt Rom I-förordningen.....	29
	3.5.5 Samma resultat med olika lösningar	31
3.6	Anknytning som avgörande kriterium	33
	3.6.1 Den individualiserande metoden.....	33
	3.6.2 Uppenbart närmare anknytning	35
	3.6.3 Närmare anknytning	37
	3.6.4 Anknytningsfaktorers betydelse med hänsyn till IKL.....	39
4	Konsumentskydd	42
4.1	Behovet av konsumentskydd	42
4.2	Rom I-förordningen	43
	4.2.1 Allmänt.....	43
	4.2.2 Riktad verksamhet.....	43
4.3	Annat EU-reglerat konsumentskydd.....	47
	4.3.1 Förhållandet mellan EU-direktiv och Rom I-förordningen	47

4.3.2	"Ren" internetauktion	48
4.4	Konsumentskyddets inverkan på avtalsstatut	49
5	Avslutande kommentarer.....	51
5.1	Om lagvalsavtal finns	51
5.2	Om lagvalsavtal saknas	52
5.3	Konsumentskydd för internetauktion	55
5.4	Hur fastställs tillämplig lag på avtal som ingåtts vid internetauktion?	56
	Referenslista	58

Förkortningslista

CISG	United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Vienna 1980
DHL	Distans- och hemförsäljningslag (2005:59)
Distansavtalsdirektivet	Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG av den 20 maj 1997 om konsumentskydd vid distansavtal
EU-domstolen	Europeiska Unionens Domstol
Haagkonventionen	1955 års Haagkonvention om tillämplig lag vid lösöreköp av internationell karaktär
HD	Högsta domstolen
HovR	Hovrätt
ICC	International Chamber of Commerce (Internationella Handelskammaren)
ICF-fallet	C-133/08 <i>Intercontainer Interfrigo SC (ICF) mot Balkenende Oosthuizen BV och MIC Operations BV</i>
IKL	Lag (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker
KköpL	Konsumentköplag (1990:932)
Pammer/Alpenhof-fallet	C-585/08 <i>Peter Pammer mot Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG</i> och C-144/09 <i>Hotel Alpenhof GesmbH mot Oliver Heller</i>
Romkonventionen	Konvention 80/934/EEG om tillämplig lag för avtalsförpliktelser
Rom I-förordningen	Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I-förordningen)

1 Inledning

1.1 Bakgrund

Anta att en svensk medborgare vinner budgivningen av en väska från Frankrike via en auktionssida på internet, men när väskan levereras är den trasig. Den svenska köparen vill givetvis ha en felfri väska och att säljaren därför på något sätt ska åtgärda att väskan är trasig. Det här exemplet ger upphov till ett flertal frågor, nämligen var köparen kan väcka talan och vilken lag som ska tillämpas på tvisten. Den franska säljaren kanske invänder att fransk köprättslig reglering ska tillämpas medan den svenska köparen förutsätter att köpeavtalet lyder under svensk köprättslig reglering. Ska svensk eller fransk lag tillämpas på auktionsavtalet?

När en tvist har viss anknytning till Sverige kan svenska domstolar komma att bli behöriga att uppta tvisten. Är svensk domstol behörig finns svensk domsrätt. Det som avgör behörigheten är så kallade domsrättsregler, vilka exempelvis återfinns i rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område.¹

Även om svensk domstol skulle vara behörig att ta upp tvisten innebär inte det per automatik att svensk lag ska tillämpas, utan det bestäms av så kallade lagvalsregler.² När ett nationellt rättssystem reglerar ett förmögenhetsrättsligt kontrakt brukar det kallas för kontraktets avtalsstatut.³

Ett exempel på en lagvalsregel är art. 4.1(g) Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 593/2008 av den 17 juni 2008 om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I-förordningen). Artikeln anger att "[a]uktionsförsäljningsavtal ska vara underkastade lagen i det land där auktionen äger rum, om detta kan fastställas". Lagvalsregeln är uppdelad i två delar, referensledet som anger att rättsområdet är auktionsförsäljningsavtal och

---

¹ Jfr. Bogdan, Svensk internationell privat- och processrätt, s. 114.

² Jfr. Bogdan, Svensk internationell privat- och processrätt, s. 41.

³ Bogdan, Svensk internationell privat- och processrätt, s. 251.

anknytningsledet som anger att det är rättsordningen i landet där auktionen äger rum som ska tillämpas.⁴

Beträffande auktioner finns ingen enhetlig definition, men två viktiga rekvisit är att priset för ett objekt inte är fast och att det finns möjlighet till tävlan mellan parter om objektet.⁵ För köp av lösa saker finns ingen specifik reglering för internetauktioner, således är det regeln för auktioner i stort som kan komma ifråga för tillämplighet.⁶

Det avgörande rekvisitet för auktionsregleringen är auktionens fysiska plats.⁷ Frågan är då var en internetauktion faktiskt äger rum när det är en internetauktion som kan nå överallt där internet finns. Är det landets lag där den som skapat auktionssidan har sin hemvist? Det skulle kunna kompliceras av att det är flera grundare till hemsidan med olika hemvist. Är det landets lag där köparen lägger sitt bud? Eller är det landets lag där säljaren har sin hemvist? Det kan således vid en internetauktion bli fler än två länders lag som gör anspråk på tillämplighet som avtalsstatut.

Det bör vara av intresse för köpare och säljare att få kunskap om vilka lagvalsregler som ska tillämpas vid internetauktion för att kunna avgöra lämpligheten av att införa en lagvalsklausul i köpeavtalet eller inte.⁸ En kanske ännu starkare anledning för parterna att få ett klarläggande av gällande rätt är att lagvalskonflikt kan uppstå om de inte kommer överens om vilket lands lag som ska tillämpas.⁹ Parternas överenskommelse gällande avtalsstatut kan vidare kompliceras om ena parten skulle vara konsument. Då finns det särskilda skyddsregleringar för konsumenter som kan påverka lagvalet.¹⁰

---

⁴ Jfr. Bogdan, Svensk internationell privat- och processrätt, s. 41.

⁵ Ramberg, Internet Marketplaces, s. 58.

⁶ 4 § 3 st. IKL, se även art. 4.1(g) Rom I-förordningen.

⁷ 4 § 3 st. IKL, se även art. 4.1(g) Rom I-förordningen.

⁸ Såväl 3 § IKL som art. 3.1 Rom I-förordningen möjliggör parternas egna lagval.

⁹ 4 § 3 st. IKL, se även art. 4.1(g) Rom I-förordningen.

¹⁰ Se exempelvis art. 6 Rom I-förordningen.

1.2 Syfte och avgränsningar

Syftet med den här uppsatsen är att utreda hur tillämplig lag fastställs på avtal gällande köp av lösa saker som ingåtts vid en internetauktion. För att uppnå syftet måste följande frågor besvaras:

- Hur regleras lagval för köp av lösa saker vid internationella auktioner i stort enligt svensk rätt? Gäller samma reglering om auktionen är över internet? Kan en fysisk plats bestämmas för en internetauktion?
- Finns det något konsumentskydd vid lagval och internetauktioner?

Relevanta regleringar för uppsatsen är lag (1964:528) om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker (IKL), Rom I-förordningen och konvention 80/934/EEG om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Romkonventionen).¹¹ Romkonventionen täcker precis som Rom I-förordningen ett vidare område än IKL, men utredningen i uppsatsen gäller endast auktionsförsäljning av lösa saker. Vidare utreds inte de områden som är undantagna från tillämpningsområdena i IKL, Rom I-förordningen och Romkonventionen.¹²

Rom I-förordningen bygger på Romkonventionen och därför kan praxis och litteratur gällande konventionen ofta vara vägledande även för tolkningen av Rom I-förordningen. Eftersom Rom I-förordningen till stor del ersatt Romkonventionen kommer inte Romkonventionen att utredas utan endast användas som hjälpmedel vid tolkningen av Rom I-förordningen.¹³

Endast auktionsköp över internet behandlas i den här uppsatsen, därmed utreds varken e-handel i stort eller auktionsköp över internet utan internationell anknytning. Vid vissa internetauktioner uppträder företaget bakom hemsidan som kommissionärer.¹⁴ Tillämplig lag för sådana auktioner ingår inte i utredningen i uppsatsen då frågan huruvida mellanman

---

¹¹ Prop. 1964:149, s. 1, 1 § IKL, art. 1 Romkonventionen, art. 1 Rom I-förordningen.

¹² Jfr. 1-2 §§ IKL, art. 1 Rom I-förordningen och art. 1 Romkonventionen.

¹³ Jfr. Bogdan, Den nya Rom I-förordningen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, Tfr 2008, s. 443-444.

¹⁴ Se exempelvis Bukowskis market, Sälja på Bukowskis, <http://www.bukowskismarket.com/sell>, tillgänglig den 1 november 2010.

kan binda huvudman lämnas utanför Rom I-förordningens tillämpningsområde och IKL endast gäller ett köps rättsverkningar mellan parterna.¹⁵

Det är svensk internationell privaträtt och dess lagvalsproblematik som utreds. Utgångspunkten är således att det finns svensk domsrätt och därför lämnas jurisdiktionsfrågor såväl som frågor gällande erkännande och verkställighet av utländska domar utanför uppsatsen.

Vidare lämnas United Nations Convention on Contracts for the International Sale of Goods, Vienna 1980 (CISG) utanför utredningen i uppsatsen då auktion är undantagen från dess tillämpningsområde. Trots att vissa delar av CISG skulle kunna tänkas bli aktuella vid internetauktioner utreds varken det eller parternas möjlighet att välja en tillämpning av UNIDROIT.¹⁶

1.3 Metod och material

1.3.1 Problemorienterad metod

Då syftet med uppsatsen är att utreda hur tillämplig lag på köpeavtal som ingåtts vid en internetauktion fastställs skrivs uppsatsen i ett *de lege lata* perspektiv, vilket innebär att gällande rätt utreds.¹⁷ För att kunna besvara uppsatsens syfte används en problemorienterad metod. Det kommer till uttryck genom att gällande rätt utreds utifrån de problemsituationer som rättskällor gett upphov till.

Genom att bli medlem i EU begränsar den nationella staten sin suveränitet till förmån för EU.¹⁸ Rom I-förordningen är en EU-rättslig förordning, vilket innebär att den är direkt tillämplig i EU:s medlemsstater.¹⁹ Rom I-förordningen lämnar företräde och ska inte tillämpas när IKL är tillämplig. Dock finns flera anledningar till varför en jämförelse av de

---

¹⁵ 2 § IKL och art. 1.2 (g) Rom I-förordningen.

¹⁶ För vidare förklaring se Ramberg, Internet Marketplaces, s. 70-73.

¹⁷ Agell m.fl., Civilrätt, s. 43.

¹⁸ Förklaringar som fogas till slutakten från regeringskonferens som antagit Lissabonfördraget, p. 17 Förklaring om företräde.

¹⁹ Art. 288 Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt. Dock tillämpas Rom I-förordningen inte i Danmark, som istället fortsätter tillämpa Romkonventionen. Se beaktandesats (46) Rom I-förordningen och för vidare förklaring se Bogdan, Den nya Rom I-förordningen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, s. 443.

två regleringarna är av intresse, vilket framgår nedan,²⁰ och därför utreds de båda regleringarna parallellt.

Till skillnad från förordningar är direktiv bindande i vad gäller det resultat som ska uppnås, men medlemsstaterna får självständigt bestämma tillvägagångssätt och form för genomförandet.²¹ Direktiv får i uppsatsen relevans för frågan om konsumentskydd.

I utredningen av gällande rätt söks ledning först och främst i svensk lagstiftning. Därefter tas hänsyn till förarbeten, praxis och doktrin i nämnda hierarkiska ordning. Vidare företas utredningen utifrån ett svenskt perspektiv, vilket innebär att utgångspunkten är svensk internationell privaträttslig lagstiftning som numera är starkt influerad av EU-rätten. Eftersom internetauktioner finns tillgängliga världen över och lagstiftningen bygger på internationellt samarbete, används inte bara svenska källor i ämnet utan även relevant internationell praxis och litteratur.

1.3.2 Särskilt om visst material

I Sverige ges förarbeten till lagstiftning ett relativt högt rättskällevärde, så är dock inte fallet i alla länder.²² Inom EU-rätten finns det inte förarbeten i den mening som finns i svensk rätt.²³ Dock finns det bakomliggande dokument även till EU-rätten, exempelvis framläggs av kommissionen grönböcker, vilka utgör diskussionsunderlaget som föregått lagstiftningen.²⁴

Art. 296 fördraget om Europeiska unionens funktionssätt anger att förordningar, direktiv och beslut ska vara motiverade. Överväganden bakom unionsrätten återfinns i ingressen till förordningen eller direktivet ifråga. Vad gäller EU-rättslig doktrin har den inte ställningen som rättskälla och citeras inte i rättsfall från Europeiska Unionens Domstol (EU-domstolen) men däremot ofta i generaladvokaternas inlägg.²⁵

---

²⁰ Se avsnitt 2.2.

²¹ Art. 288 Fördraget om Europeiska unionens funktionssätt.

²² Peczenik, Juridikens teori och metod, s. 41.

²³ Lehrberg, Praktisk juridisk metod, s. 119.

²⁴ Jfr. Lehrberg, Praktisk juridisk metod, s. 93.

²⁵ Lehrberg, Praktisk juridisk metod, s. 170.

Material från Internationella Handelskammaren (ICC) är av intresse då uttalandena ges utifrån en samlad bedömning av både leverantörers och kunders intressen. Organisationen har högsta konsultativa status hos FN och har även kommunikation med andra internationella organ, såsom Världshandelsorganisationen.²⁶ Med hänsyn till att internetauktioner inte längre endast är en företeelse mellan privatpersoner som säljer begagnade ting utgör de auktionerna en viktigare del i den internationella handeln och därför tas hänsyn till yttranden från ICC.²⁷ Dock är det fortfarande inte några bindande bestämmelser med rättskällevärde som kommer från organisationen, utan rekommendationer från en intresseorganisation.

Slutligen kommer i uppsatsen att hänvisas till Tradera²⁸, Budera²⁹ och eBay³⁰, vilka är exempel på hemsidor där internetauktioner bedrivs. Hänvisningarna till hemsidorna är inte för att visa hur alla internetauktioner fungerar, utan används huvudsakligen för att ge läsaren en förståelse för hur olika frågor kan lösas praktiskt.

1.4 Disposition

I *kapitel två* utreds framförallt problemet med att det finns europeiska och internationella källor på samma rättsområde. Huvudfrågan som besvaras är hur dessa ska tillämpas i förhållande till varandra, vilket är en grundförutsättning för att senare kunna förstå tillvägagångssättet för utredningen av vilket lands lag som ska tillämpas för köpeavtal ingångna vid internetauktioner.

I *kapitel tre* utreds hur tillämplig lag ska fastställas vid auktioner. Den nuvarande regleringen för auktioner i stort behandlas för att kunna avgöra om den även är möjlig att använda för internetauktioner. Eftersom auktionsregleringen i IKL respektive Rom I-förordningen kräver ett fastställande av var en auktion äger rum utreds var en internetauktions fysiska plats kan återfinnas samt hur lagvalssituationer löses om sådan inte kan fastställas.

---

²⁶ International Chamber of Commerce, Om ICC, <http://www.icc.se/>, tillgänglig den 22 september 2010.

²⁷ Jfr. KOM (2006) 0514 slutlig, s. 7.

²⁸ Se Tradera, <http://www.tradera.com/>, tillgänglig den 7 december 2010.

²⁹ Se budera.se, <http://www.budera.se/index.asp>, tillgänglig den 7 december 2010.

³⁰ Se eBay, <http://www.ebay.com/>, tillgänglig den 7 december 2010.

I *kapitel fyra* förklaras huruvida det finns konsumentskydd vid internetauktioner som kan påverka dels parternas eventuella lagval, dels en domstols fastställande av avtalsstatut. En sådan utredning är väsentlig eftersom det blivit allt vanligare med konsumentköp vid internetauktioner. För att kunna förstå konsumentskyddets inverkan måste lagvalssituationen i övriga fall först förklaras.

I *kapitel fem* framställs kommentarer till de olika kapitlens löpande utredningar. Med den löpande utredningen och den slutliga diskussionen som stöd ges därefter en slutsats med svar till de frågor som är uppställda i uppsatsens syfte.

2 Reglering för köp av lösa saker

2.1 Allmänt

Relevanta regleringar när det gäller köp av lösa saker är IKL, Romkonventionen och Rom I-förordningen.³¹ Romkonventionen gäller för de avtal som är ingångna före den 17 december 2009. Rom I-förordningen tillämpas på de avtal som ingåtts efter detta datum.³²

Oavsett tillämpning av IKL, Romkonventionen eller Rom I-förordningen kan lösningen på en lagvalskonflikt bli att en domstol tillämpar utländsk materiell lag. Vid en sådan situation bör domstolen använda samma tolkning och tillämpning som används i den utpekade lagens ursprungsland. Det är således inte enbart den materiella lagen i sig som åsyftas i lagvalsregler utan alla landets gällande rättskällor innefattas, vilket även bekräftas i förarbetena till IKL.³³

2.2 IKL och Rom I-förordningen i förhållande till varandra

IKL grundas på 1955 års Haagkonvention om tillämplig lag vid lösöreköp av internationell karaktär (Haagkonventionen). Regleringen överensstämmer dock inte helt med den EU-rättsliga regleringen Rom I-förordningen. Det skulle kunna innebära problem eftersom det är två regleringar inom samma rättsområde som Sverige har genomfört och ska tillämpa.³⁴

Enligt art. 25.1 Rom I-förordningen ska förordningen inte inverka på tillämpningen av andra internationella konventioner gällande lagvalsregler för avtalsförpliktelser, om den internationella konventionen ifråga har tillträtts av en eller flera av EU:s medlemsstater vid den tidpunkt Rom I-förordningen antas. Om en internationell konvention däremot ingåtts uteslutande bland medlemsstaterna i Rom I-förordningen ska enligt art. 25.2 Rom I-förordningen ha företräde.

---

³¹ Se 1 § IKL, art. 1 Romkonventionen och art. 1 Rom I-förordningen.

³² Art. 28 Rom I-förordningen, se även Bogdan, Den nya Rom I-förordningen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, TFR 2008, s. 443.

³³ Jfr. prop. 1964:149, s. 19 och Bogdan, Svensk internationell privat- och processrätt, s. 51, Jänterä-Jareborg, Svensk domstol och utländsk rätt, s. 47.

³⁴ Prop. 1964:149, s. 1, jfr. t.ex. art. 3. Haagkonventionen och art. 4 Rom I-förordningen.

Eftersom Haagkonventionen är från 1955 ingicks den före Rom I-förordningen antogs. Vidare är Haagkonventionen i kraft i ytterligare fyra av EU:s medlemsstater, närmare bestämt Danmark, Finland, Frankrike och Italien. Därutöver gäller den även i Norge och Schweiz, vilka inte är medlemsstater i EU.³⁵ Därmed har Haagkonventionen betydelse för fler än EU:s medlemsstater och undantaget i art. 25.2 Rom I-förordningen blir således inte aktuellt i förhållande till de stater som inte är EU-medlemsstater.

Haagkonventionen har ingen bestämmelse liknande den i art. 25.1. Rom I-förordningen och därmed blir det ingen konflikt mellan konventionen och Rom I-förordningen angående företräde, utan Haagkonventionen ges företräde framför Rom I-förordningen i enlighet med art. 25.1 Rom I-förordningen.³⁶ Konsekvensen blir då att Rom I-förordningen inte kan tillämpas fullt ut i Sverige för köp av lösa saker eftersom IKL, på grund av Haagkonventionens företräde, ska tillämpas.

Det har tidigare i svenska förarbeten diskuterats huruvida Haagkonventionen borde sägas upp för att undvika kollision mellan Haagkonventionen och Romkonventionen. En anledning var att Romkonventionen ansågs ge ett mer flexibelt system än Haagkonventionen, med hänsyn till att Haagkonventionen fastställer tillämplig lag med utgångspunkt från vilket land en bestämd händelse ägt rum i. Romkonventionens utgångspunkt däremot är den enskilda avtalssituationens anknytning till ett land. Dock ansågs inte Sverige ensidigt kunna säga upp Haagkonventionen. Eftersom övriga medlemsländer i EU inte ansåg sig beredda att fatta beslut i frågan sköts behandling av frågan upp till senare.³⁷ Därmed är det fortfarande IKL som ska tillämpas för internationella köp av lösa saker.

En jämförelse med Rom I-förordningens bestämmelser är därför intressant eftersom Haagkonventionen i framtiden kan tänkas sägas upp och Rom I-förordningen då ska tillämpas. Ytterligare en anledning är att Rom I-förordningen är en nyare reglering och således kan tänkas vara en för internetauktioner bättre anpassad reglering än IKL:s regler.

---

³⁵ Se Europa EU:s webbplats, Europeiska unionens medlemsländer, http://europa.eu/about-eu/27-member-countries/index_sv.htm, tillgänglig den 5 december 2010 och Hague Conference on Private International Law, Status table, http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.status&cid=31, tillgänglig den 27 september 2010.

³⁶ Se även Plender, Wilderspin, *The European private international law of obligations*, s. 23.

³⁷ Prop. 1997/98:14 s. 24, se även exempelvis 4 § 1 st. och art. 4.1. Romkonventionen.

Såväl Rom I-förordningen som IKL är universellt tillämpliga, vilket innebär att utpekad avtalsstatut ska tillämpas oavsett om det är lagen i en konventionsstat, medlemsstat eller ett annat land.³⁸ Därmed kan exempelvis amerikansk lag komma att gälla även för svenska medborgare.

2.3 Tillämpningsområde IKL

För att IKL ska bli aktuell krävs att avtalet är av internationell karaktär, vilket kan vara fallet även om avtalsparterna är hemmahörande i samma land. Det kan vara tillräckligt att avtalsort, leveransort eller liknande finns i utlandet för att avtalet ska anses vara av internationell karaktär.³⁹ När det gäller internetauktioner borde det innebära att även om säljaren och köparen är svenska medborgare kan IKL bli tillämplig om avtalet exempelvis gäller en båt med hamnplats i Medelhavet.

Parterna tillåts att själva välja vilket lands lag som ska tillämpas på deras avtal och giltigheten av ett sådant avtal bedöms enligt svensk lag.⁴⁰ Ett sådant val måste dock ske genom en uttrycklig bestämmelse om det inte annars tydligt framkommer av avtalet.⁴¹ Det innebär att trots partsviljan som avgörande rekvisit, tillåts inte någon hypotetisk partsvilja utan valet ska klart framgå av avtalet.⁴² Parterna får dock inte välja flera länders lag på olika delar av avtalet, så kallad *dépeçage*.⁴³ Har parterna däremot inte gjort något lagval återfinns i 4 § IKL bestämmelser för vilken lag som då ska tillämpas.

Endast parternas förklaring angående tillämpning av en viss utländsk lag eller en viss utländsk domstols behörighet är dock inte tillräckligt för att avtalet ska anses ha internationell karaktär, utan det krävs att avtalet i sig har en anknytning till utlandet. I de rent inhemska fallen är IKL således inte tillämplig.⁴⁴ Lagen omfattar vidare inte parternas rättshandlingsförmåga, köpeavtalets form eller köpets rättsverkningar i förhållande till

---

³⁸ Art. 2 Rom I-förordningen, prop. 1964:149, s. 9 och Bogdan, Jurisdiktions- och lagvalsfrågor på Internet, Ny Juridik 1999, s. 4.

³⁹ Prop. 1964:149, s. 12.

⁴⁰ 3 § IKL.

⁴¹ 3 § 1 st. IKL.

⁴² Hjerner, Haag-konventionerna (1955 och 1986) om lagval vid internationella köp, SvJT 1993 s. 319.

⁴³ Prop. 1964:149, s. 19.

⁴⁴ Prop. 1964:149, s. 12.

andra än parterna.⁴⁵ Vanliga internationellt privaträttsliga regler ska enligt förarbetena i stället användas för de frågorna. Däremot anges inte vilka regler som avses.⁴⁶

Rom I-förordningen har ett vidare tillämpningsområde än IKL. För de fall frågor faller även utom Rom I-förordningens tillämpningsområde är det i huvudsak oskrivna regler som får avgöra.⁴⁷

Lag som är uppenbart oförenlig med den svenska rättsordningen ska enligt 6 § IKL inte tillämpas oavsett om parterna överenskommit om den tillämpliga lagen eller inte.⁴⁸ Lagrummet är uttryck för vad som inom den internationella privaträtten brukar kallas för *ordre public*-förbehåll och ska tillämpas mycket restriktivt då det av förarbetena framgår att tillämpliga rättsregler endast bör åsidosättas i ytterlighetsfall.⁴⁹

2.4 Tillämpningsområde Rom I-förordningen

Rom I-förordningen är tillämplig på avtalsförpliktelser för situationer inom privaträtten vilka innebär konflikt mellan lagar.⁵⁰ Av ingressen till Rom I-förordningen anges att en hörnsten när det gäller lagvalsfrågor i avtalsförhållanden bör vara parternas frihet att välja lag.⁵¹ En lagvalskonflikt kan således lösas innan den uppstått genom att parterna i avtalet väljer vilket lands lag som ska användas vid eventuell tvist parterna emellan.⁵²

I Rom I-förordningen ställs inte lika höga krav rörande lagval mellan parterna som i IKL. Av art. 3 Rom I-förordningen framgår att valet ska vara uttryckligt eller klart framgå, men det måste inte framgå av avtalsvillkoren utan det är tillräckligt att övriga omständigheter visar att lagvalet klart framgår. Så länge parternas lagval kan visas har de stor möjlighet att

---

⁴⁵ Se 2 § IKL, se även vissa undantag från tillämpningsområdet i 1 § IKL.

⁴⁶ Prop. 1964:149, s. 15.

⁴⁷ Art. 1.2(a), 11 och 13 Rom I-förordningen, samt Bogdan, Den nya Rom I-förordningen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, TfR 2008, s. 463-464.

⁴⁸ Se 6 § IKL.

⁴⁹ Prop. 1964:149, s. 27 och Bogdan, Svensk internationell privat- och processrätt, s. 76-77.

⁵⁰ Art. 1.1. Rom I-förordningen.

⁵¹ Beaktandesats (11) Rom I-förordningen.

⁵² Art. 3 Rom I-förordningen.

överenskomma om valfritt rättssystem, dock med undantag för persontransport och försäkringsavtal.⁵³

Till skillnad från IKL har parterna möjlighet att välja exempelvis CISG eller UNIDROIT, då inget krav ställs på att det ska röra sig om ett lands lag.⁵⁴ Det bör dock tilläggas att de båda rättskällorna inte är heltäckande. CISG innehåller endast köprättsliga bestämmelser och inga kollisionsregler. Med hänsyn till det kan avtalsstatut behöva fastställas trots parternas överenskommelse om tillämpning av CISG.⁵⁵ Vidare är det även möjligt för parterna att överenskomma om olika avtalsstatut för olika delar av köpeavtalet i Rom I-förordningen. Till skillnad från IKL godtar således Rom I-förordningen i vissa fall *dépeçage*.⁵⁶

Även Rom I-förordningen har ett så kallat *ordre public*-förbehåll, art. 21. Därutöver är Rom I-förordningen mer omfattande än vad IKL är då exempelvis konsumentskydd återfinns i art. 6 Rom I-förordningen medan IKL undantar konsumentavtal från sitt tillämpningsområde, 1 § 2 st. 4 p. IKL. Formkrav för köpeavtalet är ytterligare ett exempel som inte omfattas av IKL, medan det till viss del regleras i art. 11 Rom I-förordningen.⁵⁷

---

⁵³ Jfr. art. 5.2 och art. 7.3 Rom I-förordningen.

⁵⁴ Jfr. 3 § 1 st. IKL och beaktandesats (13) Rom I-förordningen.

⁵⁵ Jfr. Bogdan, Svensk internationell privat- och processrätt, s. 274-275.

⁵⁶ Jfr. Bogdan, Den nya Rom I-förordningen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, TFR 2008, s. 449 och avsnitt 2.3 Tillämpningsområde IKL.

⁵⁷ Jfr. 2 § 1 st. IKL.

3 Reglering av auktioner

3.1 Jämförbarhet och lika behandling

Innan auktionsregleringen i IKL respektive Rom I-förordningen utreds förklaras några centrala aspekter för auktioner. Dessa begrepp är bra att känna till för att lättare få förståelse av lagbestämmelsernas funktion, samt vilka för- och nackdelar som kan finnas med regleringarna.

Avtalsingående i samband med auktionsförsäljning skiljer sig något från andra avtalslut. Vanligtvis ses utropandet av en vara på auktion som ett utbud genom att säljaren uppfordrar intressenter att lägga bud på varan. De bud som sedan läggs ses som viljeförklaringar att köpa varan. Även om det är något oklart får klubbslaget ändå ses som en accept till det senast lagda budet. Med andra ord sluts avtalet där auktionen hålls.⁵⁸ Det har dock framförts kritik mot angivande av anbud och accept vid auktionsköp på grund av svårigheten att fastställa de båda och därmed avgöra vad som är bindande för part. I stället har det rekommenderats att direkt i medlemsavtalet ange vad som är bindande och vad som inte är.⁵⁹ Medlemsavtalet är det avtal som hemsidan för internetauktionen sluter med den som vill delta i en auktion, vilket därmed blir en förutsättning för att kunna ingå köpeavtal vid hemsidan.⁶⁰

Buden som läggs vid en auktion bör vara jämförbara i förhållande till varandra för att skapa verklig konkurrens. Är de delaktiga i auktionen osäkra gällande ett buds värde och vilket bud som är högst skapas osäkerhet. Det kan i sin tur ha negativ effekt på konkurrensen eftersom budgivarna då inte vet om deras eventuella bud skulle vara tillräckligt och kanske därför avstår från att lägga ett bud.⁶¹

Budens jämförbarhet är dessutom viktig för att uppnå säkerhet mellan budgivarna gällande vilket bud som i slutändan är det vinnande budet. Samtidigt anges bud vanligtvis i pengar

---

⁵⁸ Adlercreutz, Avtalsrätt I, s. 92-93.

⁵⁹ Ramberg, Internet Marketplaces, s. 94-95.

⁶⁰ Se exempelvis Tradera, Användaravtal, <http://www.tradera.com/help/HelpPage.aspx?NodeID=1042>, tillgänglig den 7 december 2010 och Budera, Bli medlem, <http://www.budera.se/register.asp>, tillgänglig den 7 december 2010.

⁶¹ Jfr. Ramberg, Internet Marketplaces, s. 50.

eftersom det då inte bör råda osäkerhet gällande vilket bud som är högst. Så länge flertalet budgivare har möjlighet att lägga bud i motsvarande värde finns konkurrens och ett för auktion grundläggande krav uppfylls.⁶²

Alla budgivare bör behandlas lika med undantag för exempelvis de fall då det finns reglerat konsumentskydd.⁶³ Innebörden av lika behandling är att budgivarna bör regleras av samma bestämmelser under budgivningen såväl som vid den slutgiltiga transaktionen.⁶⁴ Vid lika behandling är det möjligt för budgivarna att använda sig av strategier som grundar sig på förutsebart logiskt beteende hos övriga budgivare, vilket beror av de förbehållna reglerna för budgivningen.⁶⁵

Reglerna för själva internetauktionen i sig uppställs av företaget som är ansvarigt för internetauktionssidan och återfinns ofta i medlemsavtalen. De reglerna tillsammans med den lag som ska tillämpas på den slutliga transaktionen är vad som avses med de förbehållna reglerna och som således ska vara enhetliga i förhållande till alla som är delaktiga i auktionen.⁶⁶ Lika behandling är viktigt för att en auktion ska fungera väl, men inte en förutsättning för att en auktion ska kunna genomföras.⁶⁷

Vet inte budgivarna vilka bestämmelser som ska gälla för det slutliga köpeavtalet eller om de har olika uppfattning gällande vilket lands lag som ska tillämpas, bjuder de inte på samma objekt. Anledningen till det är att objektet även innefattar villkoren för köpeavtalet som budgivningen ger upphov till. För det fall olika lagar tillämpas för de som deltar i samma auktion blir det praktiskt omöjligt att jämföra de olika buden eftersom buden är lagda efter olika premisser. Därmed går tillämpning av flera lagar vid samma auktion rakt emot den grundläggande tanken bakom auktioner.⁶⁸

---

⁶² Ramberg, Internet Marketplaces, s. 50.

⁶³ Ramberg, Internet Marketplaces, s. 49-50.

⁶⁴ Ramberg, Internet Marketplaces, s. 49-50.

⁶⁵ Ramberg, Internet Marketplaces, s. 67-68.

⁶⁶ Ramberg, Internet Marketplaces, s. 67-68, se exempelvis Tradera, Användaravtal, <http://www.tradera.com/help/HelpPage.aspx?NodeID=1042>, tillgänglig den 29 oktober 2010 och budera.se, Bli medlem, <http://www.budera.se/register.asp>, tillgänglig den 29 oktober 2010 för hemsidans regler för deltagande i internetauktion.

⁶⁷ Ramberg, Internet Marketplaces, s. 49-50.

⁶⁸ Ramberg, Internet Marketplaces, s. 67-68.

3.2 Köp av lösa saker enligt IKL

När lagval mellan parterna inte företagits regleras köp av lösa saker i 4 § 1 st. IKL. Köpeavtal för lösa saker som ingås via internet i annat fall än internetauktion är därmed underkastade lagen i det land där säljaren har sitt fasta driftställe.⁶⁹ Det finns dock i 4 § 3 st. IKL en särskild reglering när det kommer till köp som ingås vid auktion och lagval inte företagits mellan parterna.

Av förarbetena till IKL framgår att specialregleringen för auktionsköp i normalfallet ska ansluta till huvudprincipen *lex loci contractus*, vilken innebär att det är lagen i det land där avtalet slöts som ska tillämpas.⁷⁰ En sådan reglering kan anses naturlig eftersom säljare och köpare på auktion ofta inte vet vem motparten är eller från vilket land motparten kommer förrän budgivningen är över.⁷¹ Vid internetauktioner ställs uttrycket ”äger rum” dock på sin spets eftersom en internetauktion inte har en självklar fysisk plats på samma sätt som en auktion i ett auktionshus har.

Med hänsyn till behov av lika behandling och jämförbarhet vid auktioner kan tillämpningen av *lex loci contractus* vara klart anpassad då den syftar till en avtalsstatuts tillämplighet i stället för flera.⁷² Vid internetauktioner är dock principen mycket svår, om inte omöjlig, att tillämpa eftersom det kan finnas många platser där ett elektroniskt meddelande kan uppnå rättslig status och avtalet skulle således kunna anses ha slutits på flera platser.⁷³

Auktionssajterna eBay och Tradera grundades år 1995 respektive år 1999,⁷⁴ vilket tyder på att internetauktioner är något som blivit vanligare på senare tid. När IKL tillkom fanns inte internet och därför kan inte internetauktioner ha beaktats när lagen stiftades 1964. Samtidigt anpassas inte alltid lagstiftning efter tekniken, utan utformas istället teknikneutralt eftersom informationsteknologin utvecklas så snabbt att dagens lagstiftning snabbt kan bli

---

⁶⁹ 4 § 1 st. IKL.

⁷⁰ Prop. 1964:149 s. 23.

⁷¹ Bogdan, Svensk internationell privat- och processrätt, s. 274.

⁷² Jfr. Ramberg, Internet Marketplaces, s. 67-68.

⁷³ Jfr. Ramberg, Internet Marketplaces, s. 69.

⁷⁴ Se eBay, Who we are, <http://www.ebayinc.com/who>, tillgänglig den 17 september 2010 och Tradera, Vad är Tradera?, <http://www.tradera.com/help/HelpPage.aspx?NodeID=982>, tillgänglig den 17 september 2010.

inaktuell.⁷⁵ Därför är det inte säkert att lagstiftaren hade anpassat IKL efter internetauktioner även om sådana auktioner hade förekommit vid lagens stiftande. Oavsett om lagstiftningen är anpassad utgör 4 § 3 st. IKL gällande rätt och en strikt tillämpning kräver att en internetauktions fysiska plats fastställs för att avtalsstatut ska kunna fastställas.

3.3 Köp av lösa saker enligt Rom I-förordningen

Huvudregeln enligt Rom I-förordningen vid köp av varor är att det är landets lag där säljaren har sin vanliga vistelseort som ska tillämpas.⁷⁶ Det finns dock en särskild bestämmelse för försäljning vid auktion, vilken återfinns i art. 4.1(g) Rom I-förordningen. Bestämmelsen anger att lagen i det land där auktionen äger rum ska användas för auktionsköp om plats för auktionen kan fastställas.

Om det kan fastställas var auktionen äger rum trots att det är över internet har det ansetts att art. 4.1(g) Rom I-förordningen kan användas.⁷⁷ Ett sådant fall kan exempelvis vara när auktion hålls i ett auktionshus och det inte är krav på fysisk närvaro utan möjlighet även finns att göra inrop via internet eller telefon.⁷⁸

Logiken bakom regeln, att det är lagen i landet där auktionen äger rum som ska användas, kan anses enkel att förstå eftersom alla delaktiga då styrs av samma lag oavsett var säljaren befinner sig.⁷⁹ Styrs alla delaktiga i auktionen av samma lag kan även principerna om jämförbarhet och lika behandling upprätthållas.⁸⁰ Rekviritet att den fysiska platsen endast ska gälla om sådan kan fastställas har för avsikt att lösa problemet vid internetauktioner där det inte finns någon tydlig fysisk plats.⁸¹

---

⁷⁵ För teknikneutralitet se prop. 2001/02:150, s. 51 och Bogdan, Jurisdiktions- och lagvalsfrågor på Internet, Ny Juridik 1999, s. 8.

⁷⁶ Art. 4.1(a) Rom I-förordningen.

⁷⁷ Garcimartín, The Rome I Regulation: Much ado about nothing? EurLF 2008, s. I-68.

⁷⁸ T.ex. Buskowskis Market och Sotheby's erbjuder det, se Buskowskis Market, Användarvillkor, <http://www.buskowskismarket.com>, tillgänglig den 20 september 2010 och Sotheby's, During an auction, http://www.sothebys.com/help/faq/faq_duringauction.html, tillgänglig den 20 september 2010.

⁷⁹ Garcimartín Alférez, The Rome I Regulation: Much ado about nothing? EurLF 2008, s. I-68.

⁸⁰ Se avsnitt 3.1.

⁸¹ Garcimartín Alférez, The Rome I Regulation: Much ado about nothing? EurLF 2008, s. I-68.

3.4 Olika förslag till fysisk plats för internetauktioner

3.4.1 Problematik

För köp av lösa saker på auktion gäller för IKL och Rom I-förordningen som huvudregel att den fysiska platsen är avgörande för vilken avtalsstatut som ska tillämpas.⁸² Platsen för en internetauktion kan vara svår att hitta och bevisa. Därmed skapas osäkerhet om när en fysisk plats ska avgöra tillämplig lag. Platsen skulle även kunna vara tillfällig och irrelevant då det är lätt att med bärbar dator sitta var som helst.⁸³ Fortfarande krävs en fysisk plats för auktionen om auktionsregleringen i IKL ska kunna tillämpas och därmed krävs en utredning om var en internetauktions fysiska plats faktiskt finns, om det överhuvudtaget går att fastställa en sådan. Det finns flera förslag⁸⁴ till vad som skulle kunna utgöra en internetauktions fysiska plats och de kommer därför att diskuteras i det följande.

3.4.2 Serverns geografiska plats

Ett förslag har varit att den fysiska platsen för en internetauktion ska vara den där anbud möts av accept, vilket ansetts vara den plats där servern finns.⁸⁵ Fördelen med att använda en servers geografiska plats som internetauktionens fysiska plats skulle vara att servern faktiskt har en geografisk plats.

Serverns placering beror dock på tillgång av ledig kapacitet och pris, vilka ansetts vara slumpmässiga och irrelevanta faktorer ur lagvalshänseende.⁸⁶ En annan nackdel är att en hemsidas innehåll kan hämtas från flera servrar och därmed uppkommer en konkurrenssituation om vilken server som i så fall ska fälla avgörandet.⁸⁷

En servers geografiska plats kan vara slumpmässig, men kan också vara ett högst medvetet val för att ett visst lands lagstiftning ska kunna tillämpas eller för att undvika ett annat lands

---

⁸² 4 § 3 st. IKL och art. 4.1(g) Rom I-förordningen.

⁸³ Jfr. Bogdan, Jurisdiktions- och lagvalsfrågor på Internet, Ny Juridik 1999, s. 8.

⁸⁴ Se avsnitt 3.4.2–3.4.7.

⁸⁵ Åkerman, Thunman, Jurisdiktions- och lagvalsproblem på Internet, JT 1997/98, s. 440.

⁸⁶ Carlén-Wendels, *Nätjuridik Lag och rätt på Internet*, s. 46.

⁸⁷ Carlén-Wendels, *Nätjuridik Lag och rätt på Internet*, s. 46.

lagstiftning.⁸⁸ Den risken bör dock inte vara en nackdel vid internetauktioner eftersom det medvetna valet då inte skulle ligga hos vare sig köparen eller säljaren vid auktionen. I stället skulle det vara företaget som är ansvarigt för hemsidan där internetauktionen bedrivs som skulle göra det valet då köparen och säljaren endast använder sig av hemsidans funktioner.

Även om risken för det medvetna valet inte ses som en nackdel finns det andra negativa aspekter som bör beaktas. Till exempel behöver en server inte nödvändigtvis finnas i samma land som vare sig köparen eller säljaren. I så fall skulle en för köparen och säljaren helt okänd lagstiftning kunna bli tillämplig. Det kan även vara fallet vid vanliga auktioner, men en skillnad är att vid vanliga auktioner vet parterna när de åker till en auktion i vilket land avtalet sluts. Skillnaden om en servers placering får avgöra är att parterna troligtvis inte har kännedom om dess placering och därmed inte heller vilket lands lag som ska tillämpas för köpeavtalet. Därmed bör serverns geografiska plats som avgörande rekvisit inte vara eftersträvansvärt i någon av köpeavtalets parterers perspektiv.

Åsikten att serverns fysiska plats inte ska spela någon roll för globala elektroniska tjänster framkommer likaså i förarbeten, som dock inte är ämnade åt internetauktioner specifikt.⁸⁹ Även om det inte är internetauktioner som åsyftas just i det fallet visar det ändå att lagstiftaren inte anser serverns fysiska plats vara en bra lösning för fastställande av fysisk plats för internettjänster. Med hänsyn till vad som framkommit kan serverns geografiska plats inte anses lämplig att utgöra en internetauktions fysiska plats.

3.4.3 Den relevanta handlingen

Den relevanta handlingen gällande en hemsidas innehåll har föreslagits vara den plats där den part som har kontrollen över innehållet har sin hemvist eller den plats där själva inmatningen företas. Förslaget avsåg att fastställa var en relevant handling skulle anses företagen om inte serverns geografiska plats skulle användas.⁹⁰ Det finns inget som direkt motsäger att förslaget även skulle kunna användas som svar till fysisk plats för lagval.

En fördel med den här lösningen i jämförelse med serverns geografiska plats är att en lag utan anknytning till avtalet inte blir tillämplig, vilket kan vara fallet vid serverns geografiska

---

⁸⁸ Åkerman, Thunman, Jurisdiktions- och lagvalsproblem på Internet, JT 1997/98, s. 440.

⁸⁹ SOU 1996:40, s. 192.

⁹⁰ Carlén-Wendels, *Nätjuridisk Lag och rätt på Internet*, s. 47.

plats som utgångspunkt.⁹¹ Det är dock osäkert att det stämmer till fullo när det kommer till internetauktioner eftersom det inte är helt självklart vem som utför eller var den relevanta handlingen utförs. Är den relevanta handlingen exempelvis när säljaren annonserar eller utbjuder varan, eller är det när köparen lägger det vinnande budet?

Visserligen lägger köparen det vinnande budet, vilket blir avgörande för att köpeavtalet kommer till stånd, men å andra sidan förutsätter det att säljaren lägger ut sin vara till försäljning. Samtidigt är det företaget som har ansvar för hemsidan som gör det möjligt för köparen och säljaren att kunna delta i auktionen överhuvudtaget.⁹² Därmed kan det argumenteras för flera relevanta handlingar och frågan gällande vilken av dessa som ska få avgöra vem som har kontrollen över innehållet eller var inmatningen av den relevanta handlingen sker kvarstår. Därefter måste även avgöras huruvida platsen för den som har kontrollen eller platsen för inmatningen bestämmer var den fysiska platsen för internetauktionen återfinns, eftersom de två inte nödvändigtvis behöver innebära samma plats.

Vidare är förslaget om hemvist för den som har kontrollen över den relevanta handlingen inte alltid särskilt lämplig för internetauktioner. Skulle exempelvis företaget som är ansvarigt för hemsidan anses ha företagit den relevanta handlingen skulle en lag, som ingen av köpeavtalets parter nödvändigtvis har anknytning till eller känner till, kunna bli tillämplig eftersom det inte är säkert att de vet var företaget har sin hemvist.⁹³ Eftersom det finns flera osäkerhetsfaktorer kring det här förslaget är inte det en lämplig lösning för fastställande av fysisk plats.

3.4.4 Administration

Den plats från vilken hemsidan administreras och således uppdateras har även föreslagits. En nackdel med förslaget är att dess plats inte alltid lätt kan lokaliseras eftersom en hemsida kan administreras världen över och på flera platser samtidigt.⁹⁴ Ibland anges datumet för när en hemsida senast uppdaterades och lika enkelt skulle även platsen kunna

---

⁹¹ Carlén-Wendels, *Nätjuridik Lag och rätt på Internet*, s. 45-47.

⁹² Jfr. Tradera, Användaravtal, <http://www.tradera.com/help/HelpPage.aspx?NodeID=1042>, tillgänglig den 29 oktober 2010.

⁹³ Gällande företagets hemvist se vidare under avsnitt 3.4.5 Företagets säte.

⁹⁴ Ramberg, *Internet Marketplaces*, s. 68-69.

anges. Det skulle göra det relativt lätt för parterna att se varifrån hemsidan administrerats. Ändras platsen skulle det dock leda till att olika avtalsstatut skulle kunna bli tillämpliga för de olika köpeavtalen som ingås vid samma internetauktionssida, vilket inte skulle stämma väl med principerna om jämförbarhet och lika behandling.

Problemet att hemsidan kan administreras från olika platser leder till att flera länders lag kan konkurrera om tillämplighet. Det kan således vara problematiskt att avgöra vilket lands lag som ska tillämpas på köpeavtalet trots lagvalsregeln i 4 § 3 st. IKL. Därutöver skulle även förutsebarheten kunna bli mycket begränsad eftersom parterna inte kan veta när och varifrån företaget som är ansvarigt för hemsidan väljer att uppdatera hemsidan.

Fortfarande finns även frågan var administrationen faktiskt får rättslig verkan. Administrationen kan företas var som helst där internet finns, men det är servern som möjliggör själva administrationen. Det är tveksamt om det finns någon lagstiftning som anger när ett elektroniskt meddelande generellt sett får rättslig verkan. I stället anges ofta exempelvis när mottagaren ska anses ha fått del av det elektroniska meddelandet.⁹⁵

Oavsett om platsen där administratören sitter eller platsen där de elektroniska meddelanden som administrationen ger upphov till får rättslig verkan ska vara avgörande, är inte administration eller uppdatering av hemsidan ett för parterna särskilt förutsebart förslag. Det kan även leda till svårigheter för domstols fastställande av tillämplig lag.

En förutsättning för förutsebarheten skulle vara att det på hemsidan anges från vilken plats den administreras och det skulle således vara företaget som är ansvarigt för hemsidan som anger den informationen. Företaget är dock inte part i köpeavtalet och har därför ingen anledning för sin egen del att ange platsen. Osäkerhetsfaktorerna och risken att flera länders lag skulle kunna aktualiseras gör att inte heller det här förslaget är lämpligt att utgöra en auktions fysiska plats.

3.4.5 Företagets säte

Även sätet för det företag som är ansvarigt för hemsidan där internetauktionen bedrivs har lyfts fram som ett möjligt förslag.⁹⁶ Fördelen med ett sådant fastställande skulle vara att

---

⁹⁵ Jfr. Ramberg, Internet Marketplaces, s. 68-69.

⁹⁶ Jfr. Ramberg, Internet Marketplaces, s. 69.

parterna i köpeavtalet troligtvis har möjlighet att ta reda på var företaget som är ansvarigt för hemsidan har sin hemvist.

En nackdel är dock att en hemsida kan ägas av olika företag med säten i olika länder. Därmed kan inte företagets säte alltid avgöra lagvalsfrågan eftersom flera länders lag kan komma att konkurrera och en avtalsstatut måste fastställas.⁹⁷ Ytterligare en nackdel med företagets säte är förutsebarheten för parterna i köpeavtalet. Även om företagets säte skulle finnas på en specifik plats är det inte säkert att säljare och köpare vid internetauktionen är medvetna om vilket land företagets säte faktiskt finns i. Det leder till att parterna inte kan vara säkra på deras kontrakts avtalsstatut förrän de tagit reda på var en tredje part, i det här fallet företaget bakom internetauktionen, har sitt säte. Med hänsyn till att en börda läggs på parterna att faktiskt ta reda på var företaget har sitt säte och att flera länders lag kan komma att konkurrera är inte förslaget lämpligt.

3.4.6 Domännamn

En hemsidas adress innehåller ofta företagets namn och i slutet en toppdomän, vilket ".se" är ett exempel på. Fördelen med domännamnet som avgörande faktor för den fysiska platsen är att det skulle vara enkelt för parterna att se anknytningen.

Toppdomänen ".se" kräver viss anknytning till Sverige, men ett domännamn måste inte ha en geografisk anknytning utan kan även registreras utan att företaget bakom hemsidan finns i landet som kan utläsas av domännamnet.⁹⁸ Exempelvis använder Tradera sig utav ".com", vilket i sig inte på något sätt hänvisar parterna till Sverige.⁹⁹

Samtidigt har det framförts att en hemsidas lokalisering inte enbart bör framgå av domännamnet eftersom det inte är säkert att besökaren lägger märke till domännamnet.¹⁰⁰ Det är troligt att parterna lika lätt eller lättare observerar exempelvis vilket språk som används på hemsidan och i vilken valuta bud ska anges.¹⁰¹ Visserligen kan det tyckas enkelt

---

⁹⁷ Jfr. Ramberg, Internet Marketplaces, s. 69.

⁹⁸ Bogdan, Kan en Internethemsida utgöra ett driftställe vid bedömningen av svensk domsrätt och tillämplig lag? SvJT 1998, s. 827-828.

⁹⁹ Tradera, <http://www.tradera.com/>, tillgänglig den 10 november 2010.

¹⁰⁰ Bogdan, Kan en Internethemsida utgöra ett driftställe vid bedömningen av svensk domsrätt och tillämplig lag? SvJT 1998, s. 834.

¹⁰¹ Carlén-Wendels, Några kommentarer till jurisdiktions- och lagvalsproblem på Internet, JT 1997/98, s. 885.

för parterna att se en hemsidas geografiska anknytning enbart genom att se hemsidas adress, men problemet med de domännamn som inte anger geografisk anknytning såsom ".org" eller ".com" kvarstår. Förslaget att ett domännamn ska få betydelse vid lagvalsfrågor har dock starkt kritiserats även i de fall det rör sig om ett nationellt domännamn.¹⁰²

Den fördel som finns med domännamn är att parterna lätt skulle kunna få en uppfattning om vilket land hemsidan hör till, men den fördelen bryts snabbt ner av att många domännamn inte har en geografisk anknytning. Därmed är inte förslaget lämpligt för avgörande av fysisk plats.

3.4.7 Hemsidan för internetauktionen

Säljarens hemvist eller dennes fasta driftställe är i 4 § 1 st. IKL avgörande för vilken lag som ska tillämpas vid köp av varor. I doktrin har diskussion förts huruvida en hemsida kan utgöra ett fast driftställe i nämnda paragraf, samt i art. 4.2 Romkonventionen. En rimlig förutsättning för att hemsidan ska kunna åberopas som fast driftställe av företaget bakom hemsidan har ansetts vara att lokaliseringen var klart synlig för motparten vid tiden för avtalets ingående.¹⁰³

Köpeavtalet ingås när internetauktionen avslutas och det är vid den tidpunkten hemsidas anknytningar ska utvisa vilket lands lag som ska tillämpas eftersom såväl art. 4.1(g) Rom I-förordningen som 4 § 3 st. IKL grundas på principen om *lex loci contractus*. En skillnad mellan hemsidan som säljarens fasta driftställe och hemsidan som fysisk plats för internetauktioner, är att det företag som är ansvarigt för hemsidan där internetauktionen bedrivs inte är part i det slutliga köpeavtalet. Därmed berörs företaget inte heller utav den lagvalskonflikt som kan uppstå mellan köpare och säljare, under förutsättning att köpevillkoren inte ingår i ett avtal mellan köpare, säljare och företaget som är ansvarigt för hemsidan.

Inom e-handel finns Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden ("Direktiv om elektronisk handel"). Direktivet som genomförts i Sverige är,

---

¹⁰² Jfr. Carlén-Wendels, Några kommentarer till jurisdiktions- och lagvalsproblem på Internet, JT 1997/98, s. 885.

¹⁰³ Bogdan, Kan en Internethemsida utgöra ett driftställe vid bedömningen av svensk domsrätt och tillämplig lag? SvJT 1998, s. 835.

enligt de svenska förarbetena, offentligrättsligt eftersom det består av krav som det allmänna ställer på leverantörerna av tjänster. Nödvändigheten av att begränsa lagen till offentligrätt ifrågasattes dock av remissinstanser eftersom det mellan stater finns olika uppfattning gällande gränserna för offentlig rätt och civilrätt.¹⁰⁴

Internationell privaträtt rör civilrättsliga frågor och inte offentligrättsliga, varför direktivet skulle kunna anses sakna relevans för lagvalsfrågor. Vidare är direktivet inte avsett att införa nya regler vid lagvalssituationer.¹⁰⁵ Av direktivet framkommer dock platser EU:s lagstiftare inte ansett vara användbara för fastställande av en tjänsteleverantörs etableringsort när det kommer till e-handel.¹⁰⁶ Ett sådant förslag bör kunna användas som indikation avseende en hemsidas möjlighet att utgöra verksamhetsställe oavsett om direktivet är riktat till offentligrättsliga eller civilrättsliga frågor eftersom förslaget i sig inte har något med det allmännas krav att göra.

Lösningen för en tjänsteleverantörs etableringsort vid e-handel är enligt direktivets beaktandesats (19) inte orten där webbplatsen kan nås eller den där utrustningen för webbplatsen återfinns. I stället ska orten där näringsverksamheten utövas användas, vilket kan tolkas som att tekniska lösningar inte ska få avgörande roll för rättsliga lösningar. Med hänsyn till det har åsikten att en hemsida skulle kunna utgöra en säljares fasta driftställe vid fastställande av avtalsstatut kritiserats, eftersom lagvalsregler i det fallet skulle bli beroende av tekniska lösningar.¹⁰⁷

En nackdel som tagits upp gällande hemsida som fast driftställe är att säljaren på grund av Romkonventionens möjligheter till avsteg från presumtionen om säljarens driftställe, skulle kunna anses ha verksamhetsställe i varje land där hemsidan finns tillgänglig.¹⁰⁸ Vid internetauktioner hör hemsidan på vilken köpeavtalet ingås i sig inte till vare sig säljaren eller köparen. Situationen blir således något annorlunda från den då köpeavtal ingås under

---

¹⁰⁴ Prop. 2001/02:150, s. 61-62.

¹⁰⁵ Art. 1.4 Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden, se även beaktandesats (23).

¹⁰⁶ Beaktandesats (19) Europaparlamentets och rådets direktiv 2000/31/EG om vissa rättsliga aspekter på informationssamhällets tjänster, särskilt elektronisk handel, på den inre marknaden.

¹⁰⁷ Larsson, Konsumentskyddet över gränserna-särskilt inom EU, s. 269.

¹⁰⁸ Larsson, Konsumentskyddet över gränserna-särskilt inom EU, s. 268.

annat förhållande än auktionsförsäljning. Den upptagna risken blir därmed inte densamma för internetauktioner eftersom endast en plats för avtalslut ska fastställas. Samtidigt blir det skillnad vid en tillämpning av IKL, då möjligheter till avsteg inte finns,¹⁰⁹ i motsats till Romkonventionen och Rom I-förordningen. Däremot finns risken att parterna kan få olika uppfattning om till vilket land hemsidan hör.

Risken att en säljare lättare kan ta bort en hemsida än ett kontor har framförts som en nackdel för att en hemsida ska kunna utgöra fast driftställe.¹¹⁰ För internetauktioner är det troligtvis inte lika stor risk vad gäller lagvalskonflikt i köpeavtalet mellan köpare och säljare eftersom hemsidan inte härrör till någon av de båda parterna. Varken köparen eller säljaren påverkar valet av avtalsstatut om hemsidan skulle användas som fysisk plats eftersom det är företaget som är ansvarigt för hemsidan som utformar hemsidans funktioner, vilka köparen och säljaren sedan använder sig utav. Det finns således en väsentlig skillnad från när säljaren själv ansvarar för hemsidan och därmed har möjlighet att såväl påverka som att ta bort hemsidan.

Under förutsättning att tydliga anknytningar till ett land finns på hemsidan är det lätt för parterna att få en uppfattning gällande vilket land hemsidan hör till och därmed även vilken avtalsstatut som ska gälla för köpeavtalet. Hemsidan som internetauktionens fysiska plats skulle dock inte vara eftersträvansvärt när tydlig anknytning till ett land saknas, eftersom det istället skulle skapa både osäkerhet för parterna och ytterligare svårigheter för domstol att komma fram till vilket land hemsidan anknyter.

Om lokaliseringen av en hemsida skulle kunna fastställas som en säljares fasta driftställe när härkomsten är klart synlig för motpart borde även en internetauktions fysiska plats kunna fastställas under samma rekvisit eftersom auktionen bedrivs på en hemsida.¹¹¹ Åsikten att en hemsida kan utgöra fast driftställe har dock kritiserats,¹¹² och ännu har inget avgörande från EU-domstolen eller Högsta domstolen (HD) påträffats.¹¹³ Rättsläget får därmed anses

---

¹⁰⁹ Avsnitt 3.6.4 Anknytningsfaktorers roll med hänsyn till IKL.

¹¹⁰ Larsson, Konsumentskyddet över gränserna - särskilt inom EU, s. 268.

¹¹¹ Jfr. Bogdan, Kan en Internethemsida utgöra ett driftställe vid bedömningen av svensk domsrätt och tillämplig lag? SvJT 1998, s. 835.

¹¹² Larsson, Konsumentskyddet över gränserna - särskilt inom EU, s. 267-269.

¹¹³ I ett nyligen meddelat avgörande från EU-domstolen, Pammer/Alpenhof-fallet, har omständigheter på en hemsida tillmätts betydelse för fastställande av om en näringsidkares verksamhet är riktad till en

oklart gällande huruvida en hemsida kan utgöra ett fast driftställe. Därmed är det även oklart om en hemsida i sig kan utgöra en auktions fysiska plats eller inte.

Det som talar för att låta hemsidan för en internetauktion utgöra fysisk plats är att det skulle vara förutsebart för parterna i köpeavtalet om hemsidan har tydliga anknytningar till ett land. Finns däremot inga tydliga anknytningar för hemsidan kan det vara mycket svårt att avgöra till vilket land hemsidan hör eftersom den i sig inte har en geografisk plats, vilket även leder till mycket begränsad förutsebarhet för parterna. Vidare finns även risken att parterna får olika uppfattning gällande till vilket land hemsidan anknyter.

3.4.8 Kan något av förslagen utgöra fysisk plats?

Det har i doktrin ifrågasatts huruvida en fysisk plats faktiskt kan fastställas för en internetauktion.¹¹⁴ Flera förslag till en internetauktions fysiska plats finns, men ännu har ingen lokalisering fastställts för internetauktioner av vare sig EU-domstolen eller HD.

Det syfte som ska uppnås med de olika förslagen är att fastställa en fysisk plats för att kunna avgöra avtalsstatut genom strikt tillämpning av 4 § 3 st. IKL respektive art. 4.1(g) Rom I-förordningen. Mot det bör dock vikten av förutsebarhet för parterna vägas med hänsyn till att IKL:s förarbeten anger förutsebarheten vara viktigare än metoden för fastställande av avtalsstatut.¹¹⁵ Detsamma verkar gälla för Rom I-förordningen där förutsebarhet lyfts fram som syfte bakom presumtionerna i art. 4.¹¹⁶

Beroende på vilket syfte som eftersträvas är de olika förslagen olika bra. Om det är förutsebarhet för parterna som ska uppnås skulle domännamnet kunna vara ett bra förslag eftersom det skulle vara relativt lätt för parterna att se till vilket land hemsidan hör, men det kräver också att domännamnet har en faktisk geografisk anknytning och att parterna uppmärksammar domännamnet. Därmed är domännamnet som avgörande rekvisit för fysisk plats ensamt inte alltid ett särskilt bra alternativ. Det skulle dock i vissa fall kunna

---

konsumenters medlemsstat. Eftersom avgörandet rör konsumenterskydd diskuteras det i avsnitt 4.2.2, se även avsnitt 5.2.

¹¹⁴ Ramberg, *Internet Marketplaces*, s. 69.

¹¹⁵ Jfr. prop. 1964:149, s. 21.

¹¹⁶ Beaktandesats (16) Rom I-förordningen.

fungera som indikation på anknytning, när ".se" exempelvis används eftersom det faktiskt har en geografisk anknytning.

Eftersom såväl server, företags säte, administration och den relevanta handlingen kan leda till att flera länders lag kan komma att konkurrera om att utgöra avtalsstatut och endast en avtalsstatut kan fastställas är inget av de förslagen tillfredsställande. Lagvalsbestämmelser syftar till att fastställa en avtalsstatut och förslagen är därmed inte eftersträvansvärda för vare sig en strikt tolkning av lagstiftningen eller för parternas förutsebarhet. Vidare vore det inte ur rättssäkerhetssynpunkt eftersträvansvärt att ge internetauktioner olika fysiska platser och därmed bör endast ett av förslagen utgöra den fysiska platsen. Om domstol skulle vara fri att för varje enskilt fall välja en plats skulle det vara mycket svårt för parterna att ta reda på vilken plats som ska vara avgörande för deras fall och därmed även vilken avtalsstatut som kommer att gälla för just deras köpeavtal.

Det förslag som kan tänkas vara lämpligast är hemsidan under förutsättning att det är tydligt för parterna till vilket land hemsidan anknyter. Hemsidan som internetauktionens fysiska plats skulle kunna inkludera exempelvis domännamn som en indikator till hjälp att avgöra anknytningen. Eftersom domännamnet dock inte nödvändigtvis visar en relevant geografisk anknytning krävs fler tydliga indikatorer till vilket land hemsidan hör. Exempelvis skulle medlemsavtal, vars undertecknande ofta är ett krav för att få delta i en internetauktion,¹¹⁷ kunna tänkas utgöra en anknytningsfaktor genom det språk som används samt det avtalsstatut som utpekats för medlemsavtalet.

Eftersom det kan finnas hemsidor som inte tydligt anknyter till ett visst land eller som anknyter till flera länder behöver inte förutsebarheten i de fallen vara tydligare än vid tillämpning av något av de andra angivna förslagen. Av de för- och nackdelar som framkommit med de olika förslagen tycks hemsidan vara det lämpligaste och således kunna utgöra fysisk plats, men det är under förutsättning att tydliga anknytningar till ett land finns.

---

¹¹⁷ Se avsnitt 3.1.

3.5 Utan fysisk plats för internetauktion

3.5.1 Parters egna möjligheter

Med hänsyn till svårigheten att fastställa en fysisk plats och att det även kan ifrågasättas om det överhuvudtaget är lämpligt att försöka fastställa en sådan, är andra lösningar för fastställande av avtalsstatut av intresse. Eftersom 3 § IKL och art. 3 Rom I-förordningen möjliggör parternas överenskommelse om tillämplig lag kan parterna själva lösa problemet med avtalsstatut.

Företaget bakom en auktionssida på internet har vidare möjlighet att knyta alla medlemmar till både medlemsavtal för hemsidan och försäljningsvillkor genom avtal som binder såväl företaget, som köpare och säljare. Det innebär att alla hemsidans medlemmar förbinder sig till medlemsavtalet och försäljningsvillkoren i förhållande till såväl företaget bakom auktionssidan som de övriga medlemmarna. En lagvalsklausul i det avtalet skulle därmed kunna lösa problemet utan att köparen och säljaren behöver avtala om lagval i ett enskilt köpeavtal.¹¹⁸ Det valet har dock varken exempelvis Tradera eller Budera gjort. På de hemsidorna får köpare och säljare i stället själva ta ansvar för sitt köpeavtal och eventuellt lagval när budgivningen avgjorts.¹¹⁹

3.5.2 Lex mercatoria

Ett förslag har varit att internetaktörerna själva ska kunna utveckla regleringar för auktionssidor i enlighet med principen *lex mercatoria*.¹²⁰ Innebörden av principen är att ett internationellt handelsbruk skapas efter att behov av enhetliga och praktiska regler inom den internationella handeln funnits.¹²¹

Eftersom internet förändras snabbt kan det vara svårt för nationella lagstiftare att anpassa lagstiftningen. Det problemet skulle kunna reduceras genom att låta ett handelsbruk växa

---

¹¹⁸ Ramberg, Internet Marketplaces, s. 28.

¹¹⁹ Jfr. Tradera, Användaravtal, <http://www.tradera.com/help/HelpPage.aspx?NodeID=1042>, tillgänglig den 29 oktober 2010 och budera.se, Bli medlem, <http://www.budera.se/register.asp>, tillgänglig den 29 oktober 2010.

¹²⁰ Ramberg, Internet Marketplaces, s. 28.

¹²¹ Adlercreutz, Avtalsrätt I, s. 43.

fram.¹²² Samtidigt skulle aktörerna bakom internetauktioner troligtvis kunna lösa problem lika bra, om inte bättre än nationella lagstiftare. Dessutom skapar sådana regleringar sällan politiska motsättningar.¹²³ Även ICC har ställt sig positivt till en sådan reglering med inställningen att regelverket då skulle bli mer flexibelt, vilket skulle vara fördelaktigt med hänsyn till den speciella karaktären som internet har.¹²⁴ En nackdel med en utveckling av *lex mercatoria* på internet är att det kan ta lång tid.¹²⁵ Slutligen verkar något handelsbruk för internetauktioner ännu inte fått något genomslag.

3.5.3 Lösning enligt IKL

Med hänsyn till de svårigheter som uppkommer vid fastställande av fysisk plats för en internetauktion kan 4 § 3 st. IKL anses mycket svårtillämpad, om inte till och med omöjlig, för just internetauktioner.¹²⁶ Därmed uppkommer frågan om det kan vara lämpligt att tillämpa huvudregeln i 4 § 1 st. IKL för köp av varor i stället för auktionsregleringen i 4 § 3 st. IKL eftersom det fortfarande rör sig om försäljning av just varor.

Den allmänna principen *lex specialis legi generali derogat* innebär att specialreglering går före allmän reglering.¹²⁷ Auktionsköp över internet är köp av varor som skulle omfattas av huvudregeln i 4 § 1 st. IKL om inte den särskilda regleringen i 4 § 3 st. IKL kan tillämpas. Det innebär att huvudregeln inte vanligtvis ska tillämpas för auktionsköp. Eftersom auktionsregleringen dock inte kan tillämpas när fysisk plats inte kan fastställas borde huvudregeln för köp av lösa saker då vara tillämplig.

Det har framförts att en tillämpning av de regler som gäller för vanliga köp vore att föredra framför ett fastställande av fysisk plats genom tekniska och formella analyser.¹²⁸ Med

---

¹²² Jfr. International Chamber of Commerce, Policy Statement Jurisdiction and applicable law in electronic commerce, 6 juni 2001, <http://www.iccwbo.org/id478/index.html>, tillgänglig den 5 december 2010.

¹²³ Ramberg, Internet Marketplaces, s. 28.

¹²⁴ International Chamber of Commerce, Policy Statement Jurisdiction and applicable law in electronic commerce, 6 juni 2001, <http://www.iccwbo.org/id478/index.html>, tillgänglig den 16 september 2010.

¹²⁵ Åkerman, Thunman, Jurisdiktions- och lagvalsproblem på Internet, JT 1997/98, s. 476.

¹²⁶ Ramberg, Internet Marketplaces, s. 69.

¹²⁷ Jfr. Strömholm, Rätt, rättskällor,, och rättstillämpning, s. 464.

¹²⁸ Hultmark, Elektronisk handel och avtalsrätt, s. 19.

hänsyn till det skulle auktionsköp över internet således kunna bli underkastade lagen i det land säljaren har hemvist när parterna inte överenskommit om tillämplig lag.¹²⁹

Följden av en sådan tillämpning skulle dock bli att principen om lika behandling inte upprätthålls. Anledningen till det är att olika lagar skulle bli tillämpliga trots att budgivningen sker på samma hemsida med anledning av att det finns olika säljare som kan ha olika nationaliteter. Det skulle därmed vara svårt för köparna att veta vilken lag som ska tillämpas eftersom det inte är säkert att köparna känner till säljarens nationalitet förrän budgivningen är över.¹³⁰

3.5.4 Lösning enligt Rom I-förordningen

Det har framförts att art. 4.1(g) Rom I-förordningen inte ska tillämpas på internetauktioner eftersom de auktionerna inte har en specifik geografisk plats och regeln således inte är anpassad för internetauktioner.¹³¹ Om art. 4.1(g) inte ska användas är frågan vilken bestämmelse som ska tillämpas eftersom artikeln saknar vidare hänvisning för de auktioner vars fysiska plats inte kan fastställas.

Med det i beaktande har det framförts att regeln gällande köp av varor i art. 4.1(a) Rom I-förordningen kan tillämpas. I det fallet är avtalet underkastat landets lag där säljaren har sin vanliga vistelseort.¹³² Det skulle dock även kunna hävdas att art. 4.1(g) Rom I-förordningen utgör *lex specialis* för auktioner och att art. 4.1(a) Rom I-förordningen därmed inte skulle kunna användas.¹³³ Eftersom det finns en särskild bestämmelse för auktioner skulle således huvudregeln för försäljning av varor inte få tillämpas eftersom den särskilda regleringen ska gå före den allmänna. I det fallet blir den karakteristiska prestationen avgörande i enlighet med art. 4.2 Rom I-förordningen.¹³⁴

---

¹²⁹ Se 4 § 1 st. IKL.

¹³⁰ Jfr. Ramberg, Internet Marketplaces, s. 73.

¹³¹ Ferrari, Leible, Rome I Regulation, s. 43.

¹³² Art. 4.1(a) Rom I-förordningen.

¹³³ Plender, Wilderspin, The European private international law of obligations, s. 184-185.

¹³⁴ Plender, Wilderspin, The European private international law of obligations, s. 184-185.

Vid köp av varor har det ansetts vara säljaren som utför den karakteristiska prestationen.¹³⁵ Därmed är det vid köp av lösa saker när fysisk plats för auktion inte kan fastställas, säljarens vanliga vistelseort som avgör vilket lands lag som ska tillämpas oavsett om det är via art. 4.1(a) eller art. 4.2 Rom I-förordningen.

Vid internetauktioner kan karakteristisk prestation leda till säljarens lag, men även till internetauktionens lag. Avtalsstatuten för internetauktionen brukar anges i medlemsavtalet, men internetauktionens avtalsstatut blir dock bara aktuellt för det fall det finns ett avtal mellan säljaren, köparen och företaget som är ansvarigt för internetauktionens hemsida.¹³⁶ Existensen och utsträckningen av sådana avtal vid internetauktioner är dock mycket osäker. Med hänsyn till att de i uppsatsen refererade internetauktionssidorna inte har sådana avtal utgår ifrån att säljaren vanligtvis utför den karakteristiska prestationen.

För juridiska personer är den vanliga vistelseorten den där huvudkontoret är beläget.¹³⁷ Fysiska personers vanliga vistelseort är den ort där säljaren har sitt huvudsakliga driftställe för sin näringsverksamhet om försäljningen har samband med näringsverksamheten.¹³⁸ Förordningen anger inte vad som gäller när försäljningen inte har något samband med en driven näringsverksamhet. Däremot har det ansetts att den vanliga vistelseorten bör vara den ort där personen ifråga bor.¹³⁹ En förutsättning för att köparen ska veta vilken avtalsstatut som gäller är att köparen vet var säljaren bor eller var dess huvudkontor är beläget, men vid en internetauktion är det inte alls säkert att köparen har kännedom om det förrän budgivningen är över.¹⁴⁰

Resultatet av att använda huvudregeln i art. 4.1(a) eller den karakteristiska prestationen som avgörande rekvisit blir därmed inte alltid särskilt lyckat för auktioner eftersom köparen då

---

¹³⁵ NJA 1999 s. 673 och Giuliano & Lagarde, s. 20.

¹³⁶ Ramberg, Internet Marketplaces, s. 69, se även Tradera, Användaravtal, <http://www.tradera.com/help/HelpPage.aspx?NodeID=1042>, tillgänglig den 29 oktober 2010 och budera.se, Bli medlem, <http://www.budera.se/register.asp>, tillgänglig den 29 oktober 2010 för hemsidans regler för deltagande i internetauktion.

¹³⁷ Art. 19.1. 1 st. Rom I-förordningen.

¹³⁸ Art. 19.1. 2 st. Rom I-förordningen.

¹³⁹ Garcimartín Alférez, The Rome I Regulation: Much ado about nothing? EurLF 2008, s. I-69.

¹⁴⁰ Jfr. Bogdan, Svensk internationell privat- och processrätt, s. 274.

måste hålla reda på säljarens nationalitet.¹⁴¹ Det är också tillämpning av säljarens lag som lagstiftaren försökt undvika genom att reglera auktioner specifikt i art. 4.1(g) Rom I-förordningen.¹⁴²

Det kan även finnas svårigheter med fastställande av vilken den karakteristiska prestationen är. Till exempel bytesavtal som utgörs av två likvärdiga prestationer innebär inte att den ena partens prestation är mer karakteristisk för avtalet än vad den andra partens prestation är.¹⁴³ Eftersom buden som läggs vid internetauktioner vanligtvis anges i pengar och auktionen oftast avslutas genom att den som lägger det högsta budet vinner budgivningen bör det i de allra flesta fall inte röra sig om två likvärdiga prestationer mellan köparen och säljaren.¹⁴⁴ Bytesavtal bör därmed inte bli aktuellt vid internetauktioner.

Det finns dock en möjlighet till avsteg från presumptionerna i art. 4.1–4.2 om avtalet har en uppenbart närmare anknytning till annan avtalsstatut i enlighet med art. 4.3 Rom I-förordningen. Om det skulle visa sig att en karakteristisk prestation inte kan fastställas och det inte finns någon uppenbart närmare anknytning, får i stället utredning kring till vilket land köpeavtalet har sin närmaste anknytning företas i enlighet med art. 4.4 Rom I-förordningen.

3.5.5 Samma resultat med olika lösningar

En tillämpning av huvudregeln i IKL skulle kunna få samma resultat som en tillämpning av auktionsregleringen i Rom I-förordningen. Anledningen är att när fysisk plats för en internetauktion inte kan fastställas vid tillämpningen av IKL kan det troligtvis inte heller fastställas vid tillämpningen av Rom I-förordningen.

Om fysisk plats inte kan fastställas torde huvudregeln i IKL tillämpas, vilket innebär landets lag där säljaren har sin hemvist.¹⁴⁵ Samtidigt anger art. 4.1(g) Rom I-förordningen att specialregleringen för auktioner inte ska tillämpas och följden blir då troligtvis lagen i det

---

¹⁴¹ Ramberg, *Internet Marketplaces*, s. 69.

¹⁴² Plender, Wilderspin, *The European private international law of obligations*, s. 184.

¹⁴³ Bogdan, *Den nya Rom I-förordningen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser*, TfR 2008, s. 453.

¹⁴⁴ Jfr. Ramberg, *Internet Marketplaces*, s. 50 och exempelvis Tradera, *Användaravtal*, <http://www.tradera.com/help/HelpPage.aspx?NodeID=1042#1>, tillgänglig den 29 oktober 2010.

¹⁴⁵ 4 § 1 st. IKL.

land där säljaren har sin vanliga vistelseort, om det inte skulle visa sig att köpeavtalet har en uppenbart närmare anknytning till ett annat land.¹⁴⁶ Säljarens vanliga vistelseort för en fysisk person i Rom I-förordningen bör vara den ort där personen ifråga bor,¹⁴⁷ vilket bör stämma överens med intentionen bakom IKL:s val av hemvist.

Om fysisk plats inte kan fastställas är det mycket möjligt att det blir säljarens lag som används vid tillämpning av IKL såväl som av Rom I-förordningen. Frågan är om det är eftersträvansvärt då det blir till fördel för säljaren med hänsyn till att säljaren bör kunna språket och känna lagstiftningen. I beaktande av att auktionsregleringarna är just avsteg från den generella regeln för köp av varor i 4 § 1 st. IKL och art.4.1(a) Rom I-förordningen finns det anledning till att inte låta säljarens lag gälla vid just auktionsförsäljning.

En tillämpning av säljarens lag kan leda till att principen om lika behandling inte följs eftersom säljarna vid samma auktionssida kan ha olika nationaliteter och budgivarna vid samma auktionssida då skulle utsättas för olika avtalsstatut.¹⁴⁸ Vidare upprätthålls inte heller den för 4 § 3 st. IKL och art. 4.1(g) Rom I-förordningen gällande principen *lex loci contractus*, vilken ansetts passande för auktioner just för att köparen inte nödvändigtvis behöver känna till säljarens nationalitet förrän auktionen är över. En tillämpning av säljarens lag kan således leda till att köparen inte vet vilket lands lag som köpeavtalet är underkastat förrän auktionen är över och avtalet är slutet.¹⁴⁹

När fysisk plats inte kan fastställas och säljarens nationella lag i stället tillämpas för internetauktioner leder det således till att principen *lex loci contractus* inte tillämpas, vilket även leder till att vikten av förutsebarhet och principen om lika behandling försummas. Därmed kan det tänkas att domstol söker fastställa gällande rätt på annat vis.

---

¹⁴⁶ Se avsnitt 3.5.4.

¹⁴⁷ Jfr. Garcimartín, The Rome I Regulation: Much ado about nothing? EurLF 2008, s. I-68.

¹⁴⁸ Ramberg, Internet Marketplaces, s. 73.

¹⁴⁹ Jfr. Ramberg, Internet Marketplaces, s. 73 och Bogdan, Svensk internationell privat- och processrätt, s. 274.

3.6 Anknytning som avgörande kriterium

3.6.1 Den individualiserande metoden

En tillämpning av säljarens lag är, vilket redan framgått,¹⁵⁰ inte eftersträvansvärd med hänsyn till principen om lika behandling av budgivarna. Därmed är frågan om anknytningsfaktorer som köpeavtalet kan ha till olika länder skulle kunna få betydelse.

Den närmaste anknytningen till ett land kan i vissa fall komma att avgöra vilket lands lag som ska tillämpas. Principen brukar kallas för den individualiserande metoden och återfinns exempelvis i art. 4.1. Romkonventionen och svensk rättspraxis.¹⁵¹ Innebörden av metoden är att en helhetsbedömning av alla omständigheter i fallet företas för att på så sätt nå en slutsats gällande till vilket land köpeavtalet har närmast anknytning.¹⁵²

Metoden har dock kritiserats i svenska förarbeten för att leda till domarskön och låg nivå av förutsebarhet eftersom inget enskilt anknytningskriterium får avgörande betydelse. Därmed ansågs även värdet av en konventions metoder att komma fram till en avtalsstatut inte vara lika viktiga som behovet av att få bestämda och klara regler.¹⁵³ Uttalandet var generellt även om det var Haagkonventionen som låg till grund för diskussionen. Därmed bör det kunna tolkas som att lagstiftaren ansåg det vara viktigare att kontraktsparterna vet vad de har att rätta sig efter än hur avtalsstatut faktiskt fastställs.

Den individualiserande metoden har vidare ansetts ha väldigt smalt stöd i praxis och numera ha ersatts av en annan metod.¹⁵⁴ I NJA 1999 s. 673 hänvisade såväl tingsrätten som föredragande till den individualiserande metoden. Däremot angav inte HD i fallet att den individualiserande metoden användes, utan i stället hänvisades till allmänna principer för avgörande av lagvalsfrågan. Grunden till att varken IKL eller Romkonventionen

---

¹⁵⁰ Se avsnitt 3.5.5.

¹⁵¹ Se exempelvis NJA 1937 s. 1 och RH 2008:35, Pålsson, Romkonventionen tillämplig lag för avtalsförpliktelser, s. 53.

¹⁵² RH 2008:35, se även Ramberg, Internet Marketplaces, s. 69-70, se även art. 4.4. Rom I-förordningen och Pålsson, Romkonventionen tillämplig lag för avtalsförpliktelser, s. 53.

¹⁵³ Prop. 1964:149, s. 21.

¹⁵⁴ Melander, Modern issues in European law, s. 74.

tillämpades i fallet var att frågan rörde aktier, vilket är undantaget från IKL och avtalet var ingånget före det datum från vilket Romkonventionen ska tillämpas.¹⁵⁵

Av rättsfallet framkommer att anknytningsfrågan ska avgöras med stöd av olika presumtionsregler, vilka frångås enbart då det för rättsförhållandet finns en klart starkare anknytning till ett annat land än det som utpekats av presumtionsregeln.¹⁵⁶ HD använde samma metod med presumtionsregel som utgångspunkt även i ett tidigare fall, NJA 1992 s. 823. Där rörde frågan ett agentförhållande och HD använde presumptionen att lagen i agentens land skulle tillämpas i stället för att från början utgå från förhållandets anknytningar. Först därefter utreddes huruvida det fanns en starkare anknytning till ett annat land som kunde bryta presumptionen. I både NJA 1992 s. 823 och NJA 1999 s. 673 saknades tillräckligt starka anknytningar till annat land än det land som presumptionen i respektive fall utpekade och därmed fick presumptionen i båda fallen avgöra lagvalsfrågan.

I samband med att den individualiserande metoden kritiserats har det framförts att HD i tidigare fall tagit hänsyn till Romkonventionens bestämmelser utan att konventionen varit tillämplig.¹⁵⁷ Även i NJA 1999 s. 673 togs Romkonventionens bestämmelser i beaktande såtillvida att art. 4 utreddes vid sidan av utredningen enligt allmänna principer.

Av fallen framgår tydligt att HD i stället för att i likhet med den individualiserande metoden utgå från en helhetsbedömning av anknytningsfaktorer använt presumtioner som utgångspunkt. Först därefter har HD utrett om det finns anknytningsfaktorer som kan bryta den för fallet passande presumptionen.¹⁵⁸ Ett sådant tillvägagångssätt påminner om regleringen i art. 4 Rom I-förordningen då den artikeln innehåller starka presumtioner som kan brytas om det finns en uppenbart närmare anknytning.¹⁵⁹

Fastän den individualiserande metoden kritiserats och HD övergått till att använda en annan metod har den individualiserande metoden använts i ett senare rättsfall från Svea hovrätt (HovR), RH 2008:35. Fallet rörde ett borgensåtagande och inte försäljning av lösa

---

¹⁵⁵ NJA 1999 s. 673.

¹⁵⁶ NJA 1999 s. 673.

¹⁵⁷ Melander, *Modern issues in European law*, s. 70.

¹⁵⁸ NJA 1992 s. 823, NJA 1999 s. 673, se även Melander, *Modern issues in European law*, s. 69-70.

¹⁵⁹ Art. 4.1–4.3 Rom I-förordningen, se även Bogdan, *Den nya Rom I-förordningen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser*, TFR 2008, s. 453.

saker. Därför aktualiserades inte IKL. Vidare var inte heller Romkonventionen tillämplig och därmed uttalade Svea HovR att den individualiserande metoden skulle tillämpas. Närmast anknytning kunde i fallet avgöras med hänsyn till olika faktorer och därför ansågs inte presumtionsregler behöva användas. Det framkommer dock av fallet att om den närmaste anknytningen inte kunde fastställas hade presumtionsregler fått avgöra lagvalsfrågan.

Intressant är att Svea HovR inte använde någon presumtionsregel som utgångspunkt utan i stället med en gång använde anknytningsfaktorer för bedömningen, vilket således inte överensstämmer med HD:s tillvägagångssätt i NJA 1999 s. 673 eller det tidigare NJA 1992 s. 823. Däremot överensstämmer det med den äldre individualiserande metoden, som dock inte längre kan anses ha stöd i praxis eftersom HD:s rättsfall är prejudicerande.

Med hänsyn till vad som framkommit i doktrin och NJA 1999 s. 673 verkar det som att den individualiserande metoden ersatts av allmänna principer som påminner om uppbyggnaden av regleringen i art. 4 Rom I-förordningen. Utgångspunkten bör således i enlighet med NJA 1999 s. 673 vara att använda presumtioner som därefter kan brytas av anknytningsfaktorer.

3.6.2 Uppenbart närmare anknytning

De bestämmelser som anges i art. 4.1–4.2 Rom I-förordningen har ansetts utgöra starka presumtioner istället för strikta lagbestämmelser på grund av möjligheterna till avsteg som återfinns i art. 4.3–4.4 Rom I-förordningen.¹⁶⁰ Om det skulle visa sig att avtalet har en uppenbart närmare anknytning till ett annat land än den avtalsstatut som utpekats av presumtionerna i art. 4.1–4.2 kan det landets lag bli tillämplig i enlighet med art. 4.3 Rom I-förordningen.

Vid tillämpningen av art. 4.3 Rom I-förordningen ska hänsyn tas till alla omständigheter i fallet. Identifieringen av avtalets alla kopplingar till olika länder måste företas och till sist måste en avvägning av de olika anknytningarna göras enligt avtalsrättsliga principer.¹⁶¹ Är

---

¹⁶⁰ Bogdan, Den nya Rom I-förordningen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, TFR 2008, s. 453.

¹⁶¹ Garcimartín, The Rome I Regulation: Much ado about nothing? EurLF 2008, s. I-70.

avtalet mycket nära kopplat till något annat avtal utgör även det en faktor som måste tas i beaktande.¹⁶²

För att få köpa eller sälja på internetauktioner krävs ofta att den som vill delta undertecknar ett medlemsavtal med det företag som är ansvarigt för den hemsida där internetauktionen bedrivs.¹⁶³ Det kan tänkas att ett sådant medlemsavtal kan anses vara mycket nära kopplat till det senare ingångna köpeavtalet mellan köpare och säljare eftersom undertecknandet av ett sådant är en förutsättning för att få delta i en auktion och att köpeavtal senare ska kunna ingås. Medlemsavtalet kan därmed tänkas få betydelse vid avgörandet av köpeavtalets anknytning till olika länder.

I ett rättsfall C-133/08 *Intercontainer Interfrigo SC (ICF) mot Balkenende Oosthuizen BV och MIC Operations BV* (ICF-fallet) från EU-domstolen angående tolkningen av art. 4 Romkonventionen klagjordes att domstol är skyldig att beakta de i artikeln givna presumtionerna vid fastställande av vilket lands lag som ska tillämpas på avtalet. Syftet bakom presumtionerna poängterades vara att tillfredsställa det allmänna kravet på förutsebarhet och rättssäkerhet i avtalsförhållanden, vilket är anledningen till att domstol ska fastställa tillämplig lag på grundval av presumtionerna.¹⁶⁴ Eftersom art. 4 Rom I-förordningen till stor del liknar art. 4 Romkonventionen är domen även av intresse och kommer troligtvis ha betydelse för tolkningen av art. 4.3 Rom I-förordningen.¹⁶⁵

Av ICF-fallet framgår att när de samlade omständigheterna i det enskilda fallet leder till att avtalet har en klart närmare anknytning till ett annat lands lag än den avtalsstatut presumtionerna ger, åligger det domstol att underlåta en tillämpning av de givna presumtionerna i art. 4.2–4.4. Romkonventionen.¹⁶⁶ Det klargörandet stämmer väl överens med Rom I-förordningens beaktandesats (16), vilket ger att lagvalsreglerna bör vara mycket

---

¹⁶² Beaktandesats (20) Rom I-förordningen.

¹⁶³ Se exempelvis Tradera, Användaravtal, <http://www.tradera.com/help/HelpPage.aspx?NodeID=1042#1>, tillgänglig den 29 oktober 2010 och budera.se, Bli medlem, <http://www.budera.se/register.asp>, tillgänglig den 29 oktober 2010.

¹⁶⁴ C-133/08 *Intercontainer Interfrigo SC (ICF) mot Balkenende Oosthuizen BV och MIC Operations BV*, skäl 62.

¹⁶⁵ Otken, Eriksson, Ida, Lundström, Jakob, Öberg, Ulf, Avgöranden från EU-domstolen år 2009, Svjt 2010, s. 278 och Linton, Romkonventionen och befraktningsavtal ett första rättsfall, JT 2010/11, s.140.

¹⁶⁶ C-133/08 *Intercontainer Interfrigo SC (ICF) mot Balkenende Oosthuizen BV och MIC Operations BV*, skäl 64.

förutsebara, men att domstolarna fortfarande bör ha viss frihet att anpassa domen till det aktuella fallet.

En skillnad mellan art. 4 Romkonventionen och art. 4 Rom I-förordningen är att det inte finns något uppenbarhetskrav i art. 4 Romkonventionen. Ett sådant krav framkommer dock av ICF-fallet som ger att anknytningen klart ska framgå av omständigheterna i fallet, vilket kan jämföras med det uppenbarhetsrekvisit som finns i art. 4.3 Rom I-förordningen.¹⁶⁷ Vikten av förutsebarhet och rättssäkerhet framkommer inte bara av ICF-fallet utan även av Rom I-förordningens beaktandesats (6) där de båda anges vara syftet bakom målet om en enhetlig rättstillämpning för att den inre marknaden ska fungera väl.

När det finns presumtioner att tillämpa motverkas förutsebarheten och rättssäkerheten om presumtionerna alltför lätt kan åsidosättas. Det torde vara anledningen till att endast existens av närmare anknytning inte är tillräckligt utan krav ställs på att det klart ska framgå att närmare anknytning finns till annat land.¹⁶⁸

Syftet med presumtionerna, att det ska vara förutsebart, upprätthålls dock inte på samma sätt för internetauktioner som för auktioner i auktionshus om en inte för parterna tydlig fysisk plats får avgöra eller säljarens lag skulle tillämpas med anledning av att fysisk plats inte kan fastställas.

3.6.3 Närmare anknytning

Om en närmare anknytning inte är uppenbar kan art. 4.3 Rom I-förordningen inte användas, men anknytningsfaktorer kan fortfarande ha betydelse i vissa fall. Om presumtionerna i art. 4.1 och 4.2 Rom I-förordningen inte leder till att avtalsstatut kan fastställas ska det land som avtalet har närmast anknytning till vara kontraktets avtalsstatut enligt art. 4.4 Rom I-förordningen.

I kommissionens förslag till Rom I-förordningen fanns inte de slutliga art. 4.3–4.4 med utan endast bestämmelser likt de i art. 4.1–4.2 Rom I-förordningen. Dock med ett undantag, närmast anknytning skulle få avgöra i de fall den karakteristiska prestationen inte

---

¹⁶⁷ C-133/08 *Intercontainer Interfrigo SC (ICF) mot Balkenende Oosthuizen BV och MIC Operations BV*, skäl 64, se även Linton, Romkonventionen och befraktningsavtal ett första rättsfall, JT 2010/11, s.140.

¹⁶⁸ Jfr. C-133/08 *Intercontainer Interfrigo SC (ICF) mot Balkenende Oosthuizen BV och MIC Operations BV*, skäl 58-59, se även Linton, Romkonventionen och befraktningsavtal ett första rättsfall, JT 2010/11, s. 136-138.

kunde fastställas.¹⁶⁹ Eftersom huvudregeln är att parterna ska välja lag menade kommissionen att reglerna som ska tillämpas när avtalsstatut inte har valts måste vara så tydliga och förutsebara som möjligt för att parterna ska kunna välja om de vill utöva friheten till val eller inte.¹⁷⁰ Tilläggas bör även att en särreglering för auktioner inte fanns med i kommissionens förslag, vilket skulle lett till att huvudregeln om säljarens lag för försäljning av varor skulle ha gällt även vid auktioner.¹⁷¹

EU-domstolen tog i ICF-fallet hänsyn till Giuliano/Lagarde rapporten, i vilken uttalas att en möjlighet för domstol att frångå presumtionerna i art. 4 Romkonventionen är en oundviklig motvikt när en lagvalsregel är av allmän karaktär och den är avsedd att tillämpas på i stort sett alla kategorier av avtal.¹⁷² Kommissionens strikta förslag hade därmed inte stämt särskilt väl överens med det senare avgjorda ICF-fallet där möjligheten till avsteg för klart närmare anknytning fastställdes.

Den europeiska ekonomiska och sociala kommittén kritiserade kommissionens förslag för att bli stelt och förlora flexibilitet även om en högre rättssäkerhet visserligen skulle nås. Vidare framfördes att domstol bör ha en möjlighet till att fastställa en mer anpassad lag än den som kommer av presumtionerna när så behövs.¹⁷³ Kommissionens föreslagna bestämmelser hade för internetauktioner dessutom kunnat direkt motverka det bakomliggande syftet om förutsebarhet. Anledningen till det är att säljarens lag är mindre förutsebar om köparen inte får reda på säljarens nationalitet förrän efter köpeavtalet ingåtts, än om tydliga anknytningar såsom hemsidans språk och valuta i stället får avgöra.

Det skulle kunna argumenteras för att art. 4.4 Rom I-förordningen skulle kunna tillämpas när en fysisk plats för en internetauktion inte kan fastställas. Anledningen är att artikeln anger att om lag inte kan fastställas enligt presumtionerna i artiklarna 4.1 eller 4.2 ska närmaste anknytning få avgöra lagvalsfrågan. Dock är det inget som framkommit av doktrin. Anledningen torde vara att andra presumtioner än art. 4.1(g) kan användas och art. 4.4 är en sista utväg.

---

¹⁶⁹ KOM (2005) 650 slutlig, s. 15.

¹⁷⁰ KOM (2005) 650 slutlig, s. 5.

¹⁷¹ Jfr. KOM (2005) 650 slutlig, s. 15.

¹⁷² C-133/08 *Intercontainer Interfrigo SC (ICF) mot Balkenende Oosthuizen BV och MIC Operations BV*, skäl 58.

¹⁷³ CESE 1153/2006 - 2005/0261 (COD), st. 3.2.4.

3.6.4 Anknytningsfaktorerers betydelse med hänsyn till IKL

Problemet med en helhetsbedömning av anknytningsfaktorer som avgörande för avtalsstatut är att IKL inte öppnar för det. Bestämmelserna i 4 § utgör fasta lagvalsregler som inte får avvika från med hjälp av anknytningsfaktorer.¹⁷⁴

Precis som kommissionens förslag kritiserades¹⁷⁵ för att inte vara flexibelt skulle IKL:s reglering kunna kritiseras eftersom regleringen i sig inte tillåter anknytningsfaktorer inverkan utan har fasta regler för vilken avtalsstatut som ska gälla. Till skillnad från kommissionens förslag är dock IKL gällande rätt och måste följas. I den för uppsatsen relevanta lagstiftningen återfinns därmed stöd för anknytningsfaktorerers inflytande endast i art. 4 Rom I-förordningen respektive art. 4 Romkonventionen.

En tillämpning av art. 4 Rom I-förordningen skulle i första hand leda till säljarens lag om inte fysisk plats för internetauktionen kan fastställas. Det finns dock möjlighet för domstol att frångå den presumtionen för det fall avtalet har en uppenbart närmare anknytning till ett annat lands lag än säljarens i enlighet med art. 4.3 Rom I-förordningen. En tillämpning av art. 4 Rom I-förordningen skulle således leda till att anknytningsfaktorer skulle kunna få avgörande betydelse. En sådan tillämpning skulle även stämma väl överens med hur domstol tidigare löst fall där IKL inte kunnat tillämpas, men då har orsaken varit att avtalen varit undantagna från eller fallit utanför lagens tillämpningsområde, vilket inte är fallet för internetauktioner när det gäller köp av lösa saker. Problemet för internetauktioner är istället att den aktuella bestämmelsen kanske inte går att tillämpa på grund av svårigheten att fastställa en internetauktions fysiska plats.¹⁷⁶

Den metod som nu får anses ha ersatt den individualiserande metoden påminner om art. 4 Rom I-förordningens uppbyggnad eftersom utgångspunkten i båda fallen är presumtioner, vilka därefter kan brytas av anknytningsfaktorer.¹⁷⁷ En sådan metod kan tänkas vara lämplig för fastställande av avtalsstatut för internetauktioner med hänsyn till framförallt förutsebarheten. När det finns tydliga anknytningar som gör att parterna har anledning att

---

¹⁷⁴ Bogdan, Svensk internationell privat- och processrätt, s. 273.

¹⁷⁵ Se avsnitt 3.6.3.

¹⁷⁶ Se exempelvis NJA 1999 s. 673 och RH 2008:35, samt avsnitt 3.4.8 Kan något av förslagen utgöra fysisk plats?

¹⁷⁷ Se avsnitt 3.6.1.

tro att ett lands lag är tillämplig är det mer förutsebart om det landets lag tillämpas än den avtalsstatut som utpekats av en osäker fysisk plats eller säljarens hemvist. Dock skulle en tillämpning av metoden innebära ett avsteg från dagens lagstiftning.

Samtidigt behöver anknytningsfaktorer inte alltid vara särskilt förutsebara. Ett exempel är eBay där språket som används är engelska, vilket knappast kan anses begränsa hemsidans riktning till ett specifikt land. Vidare har eBay domännamnet ".com" vilket inte har en geografisk koppling. Buden anges i amerikanska dollar, vilket förvisso skulle kunna rikta hemsidan till de länder som har amerikanska dollar som officiell valuta. Samtidigt är det en valuta som är vanlig vid internationell handel och därför skulle anknytningsfaktorer i det fallet inte vara lika tydliga för parterna som exempelvis sidor där svenska tillämpas och bud anges i svenska kronor. De anknytningar som nu tagits upp kan för eBay inte utpeka en avtalsstatut. Därmed inte sagt att en hemsida för internetauktioner inte kan vara riktad till en amerikansk marknad.¹⁷⁸ Vidare kan förutsebarheten reduceras om det finns möjlighet att välja vilken valuta bud ska anges i.

På eBay finns även en lista med olika länders flaggor, ett klick på flaggan innebär att du hänvisas till en hemsida som är mer anpassad efter landet. Exempelvis innebär ett klick på den svenska flaggan en hänvisning till Tradera.¹⁷⁹ Det borde därmed vara svårt att se att huvudsidan för eBay skulle ha en stark anknytning till de länder som du kan klicka dig till via hemsidan, med anledning av att det då finns hemsidor som är mer inriktade mot de länderna.

En analys av bestämmelsers ändamål kan utgöra grund för tolkning av lagtext.¹⁸⁰ Eftersom lagstiftaren påpekat att metoden för fastställande av avtalsstatut inte ska vara lika viktigt som förutsebarheten för parterna skulle en ändamålstolkning kunna leda till att större hänsyn tas till just förutsebarhet.¹⁸¹ En tänkbar möjlighet för domstol skulle vara att använda en ändamålstolkning vid fastställande av exempelvis hemsidan som fysisk plats för en internetauktion när det finns tydliga anknytningar som gör att parterna har anledning att tro att annan lag är tillämplig än vad en osäker fysisk plats skulle utpeka. Utöver den

---

¹⁷⁸ Jfr. Carlén-Wendels JT 97/98, s. 884-885.

¹⁷⁹ eBay, <http://www.ebay.com/>, tillgänglig den 29 november 2010.

¹⁸⁰ Melander, Samuelsson, *Tolkning och tillämpning*, s. 140-141.

¹⁸¹ Jfr. prop. 1964:149, s. 21.

möjligheten är det svårare att se hur svensk domstol skulle kunna använda sig utav anknytningsfaktorer eftersom IKL ska tillämpas.

4 Konsumentskydd

4.1 Behovet av konsumentskydd

Om en privatperson i Finland köper en tavla för privat och enskilt bruk från ett svenskt galleri via auktion på Tradera är den finska köparen att se som konsument i förhållande till den svenska näringsidkaren och därmed kan det tänkas finnas behov av skydd för den utländska konsumenten.¹⁸² Eftersom utgångspunkten för utredningen av lagval i tidigare avsnitt utgått från vad som generellt sett gäller uppstår frågan om detsamma även gäller för konsumenter, då de ofta anses ha behov av skydd när det kommer till handel.¹⁸³

Det har i svenska förarbeten framförts att det finns ett klart behov av konsumentskydd vid internetauktioner.¹⁸⁴ Även om det tidigare mest var privatpersoner som sålde begagnade varor på internetauktioner, har det enligt kommissionen blivit allt vanligare att även företag använder internetauktioner som försäljningsplats.¹⁸⁵

Vid internationell handel mellan företag intas ofta både klausul om vilken domstol som ska döma och vilken lag som ska tillämpas i eventuella tvister. Samtidigt finns det väletablerade skiljedomsinstitut och medlingsinstitut för att undvika tvist i den ena partens nationella domstol. De här åtgärderna är dock inte lika vanliga i avtal mellan företag och konsumenter. Eftersom e-handel därutöver är ett osäkert rättsområde för lagars tillämplighet är konsumenter än mer utsatta.¹⁸⁶

ICC har framfört att rättssäkerhet är av stor vikt i förhållandet företag – konsument. Samtidigt som företagen har behov av att kunna beräkna kostnader, risker, konkurrens och priser behöver konsumenter en garanti för att kunna lösa konflikter på ett lätt och kostnadseffektivt vis. Dock har ICC föreslagit att reglering till stor del skulle kunna företas av marknadens aktörer eftersom företagen är beroende av konsumentens solidaritet då det

---

¹⁸² Jfr. art. 6.1 Rom I-förordningen.

¹⁸³ Se exempelvis Konsumentköplag (1990:932) (KköpL) och Distans- och hemförsäljningslag (2005:59) (DHL).

¹⁸⁴ Prop. 2004/05:13, s. 85.

¹⁸⁵ KOM (2006) 0514 slutlig, s. 7.

¹⁸⁶ International Chamber of Commerce, Policy Statement Jurisdiction and applicable law in electronic commerce, 6 juni 2001, <http://www.iccwbo.org/id478/index.html>, tillgänglig den 20 september 2010.

oftast är dyrare att skapa nya kundkontakter än att behålla tidigare kunder.¹⁸⁷ Liknande synpunkter återfinns även i doktrin, där handelsbruk ansetts tillräckligt även ur konsumentskyddshänseende. Dock med reservation för att nationell lagstiftare kan behöva reglera till viss del, vad och till hur stor del framkommer däremot inte.¹⁸⁸

4.2 Rom I-förordningen

4.2.1 Allmänt

År 1980 gavs en deklARATION vid Haagkonferensens fjortonde session att de stater som är anslutna till Haagkonventionen kan anta specifika lagvalsregler för konsumentavtal utan att det anses vara ett brott mot Haagkonventionen.¹⁸⁹ Eftersom Haagkonventionen tillåter annan reglering och Rom I-förordningen är direkt tillämplig i Sverige ska förordningens regler tillämpas på gränsöverskridande konsumentavtal.

Skydd för konsumenter enligt Rom I-förordningen återfinns i art. 6. När en av avtalsparterna handlar inom sin näringsverksamhet och motparten är en fysisk person som inte kan anses handla inom sin näringsverksamhet, utgör avtalet ett konsumentavtal.¹⁹⁰ Det finns inget krav på att konsumenten ska vara hemmahörande i någon av de till Rom I-förordningens anslutna medlemsstater, vilket dock föreslogs i kommissionens förslag.¹⁹¹ Resultatet av förordningen blev således mer förmånligt för konsumenterna eftersom art. 6 ger ett skydd för konsumenter i vissa fall oavsett om konsumenten har sin vanliga vistelseort inom eller utanför EU:s gränser.¹⁹²

4.2.2 Riktad verksamhet

Konsumentskyddet i art. 6 Rom I-förordningen omfattar endast passiva konsumenter, vilket innebär att även om näringsidkaren inte bedriver verksamhet i konsumentens land kan ett köpeavtal omfattas av konsumentskyddet. Förutsättningsvis att näringsidkaren på

---

¹⁸⁷ International Chamber of Commerce, Policy Statement Jurisdiction and applicable law in electronic commerce, 6 juni 2001, <http://www.iccwbo.org/id478/index.html>, tillgänglig den 16 september 2010.

¹⁸⁸ Ramberg, Internet Marketplaces, s. 28-29, se även avsnitt 3.5.2 Lex mercatoria.

¹⁸⁹ Prop. 1997/98:14, s. 23.

¹⁹⁰ Art. 6 Rom I-förordningen.

¹⁹¹ Jfr. KOM (2005) 650 slutlig, s. 16 och art. 6 Rom I-förordningen.

¹⁹² Garcimartín, The Rome I Regulation: Much ado about nothing? EurLF 2008, s. I-71.

något sätt riktar näringsverksamheten till landet.¹⁹³ Uppsöker konsumenten däremot själv näringsidkarens marknad anses konsumenten vara aktiv och omfattas då inte av skyddet.¹⁹⁴

Internet kan nå över i princip hela världen, vilket innebär att ett företags hemsida inte bara är tillgänglig i företagets hemland. Företagets verksamhet kan således utvidgas till länder som företaget inte avsåg att nå med sin verksamhet. Orsaken är att företaget genom internet inte kan ha kontroll över mottagarplatsen, det vill säga vilka kunder som tar emot företagets utbudande på en hemsida.¹⁹⁵

I ett nyligen meddelat avgörande, C-585/08 *Peter Pammer mot Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG* och C-144/09 *Hotel Alpenhof GesmbH mot Oliver Heller* (Pammer/Alpenhof-fallet), har EU-domstolen förklarat vad som avses med riktad verksamhet i art. 15.1(c) Rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område. Tolkningen ska även användas för konsumentskyddet i Rom I-förordningen.¹⁹⁶

Rom I-förordningens beaktandesats (24) anger att vikt ska läggas vid huruvida köpeavtal ingåtts eller ej via hemsidan för avgörandet om näringsidkaren har riktad verksamhet till konsumentens hemland. Språk och valuta på hemsidan har därför ansetts vara irrelevanta omständigheter,¹⁹⁷ vilket dock kritiserats i doktrin.¹⁹⁸ EU-domstolen förklarade i Pammer/Alpenhof-fallet att språk och valuta endast är irrelevanta omständigheter när språket och valutan är det som vanligtvis används i näringsidkarens medlemsstat. Om möjlighet till att välja såväl språk som valuta finns på hemsidan kan de två indikera att verksamheten är riktad till andra medlemsstater.¹⁹⁹

---

¹⁹³ Art. 6.1 Rom I-förordningen, se även Garcimartín, *The Rome I Regulation: Much ado about nothing?* EurLF 2008, s. I-73.

¹⁹⁴ Garcimartín, *The Rome I Regulation: Much ado about nothing?* EurLF 2008, s. I-73.

¹⁹⁵ Plender, Wilderspin, *The European private international law of obligations*, s. 242-243.

¹⁹⁶ Beaktandesats (24), Rom I-förordningen.

¹⁹⁷ Se även rådets och kommissionens förklaring om art. 15 och 73 i Rådets förordning (EG) nr 44/2001 av den 22 december 2000 om domstols behörighet och om erkännande och verkställighet av domar på privaträttens område.

¹⁹⁸ Plender, Wilderspin, *The European private international law of obligations*, s. 246-247.

¹⁹⁹ C-585/08 *Peter Pammer mot Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG* och C-144/09 *Hotel Alpenhof GesmbH mot Oliver Heller*, skäl 84.

Vid fastställandet av huruvida näringsidkaren ska anses ha riktad verksamhet till det land där konsumenten har sin hemvist ska det avgöras om näringsidkaren avsåg att ingå avtal med konsumenter i det landet. Avsikten ska ha framgått av hemsidan eller näringsidkarens verksamhet i stort innan avtalet med konsumenten ifråga ingåtts. För att avsikten ska kunna fastställas ska en helhetsbedömning av omständigheterna i det enskilda fallet företas.²⁰⁰ EU-domstolen gav en lista över omständigheter som kan tala för att näringsidkaren avsåg att ingå avtal med konsumenter i flera medlemsstater, dock är det inte en uttömmande lista.²⁰¹

En omständighet kan vara att verksamheten är internationell till sin art, som exempelvis turistverksamhet.²⁰² Lämnas vägbeskrivningar från andra medlemsstater till näringsidkarens etablering kan det väga in i bedömningen. Vidare kan språk, valuta och toppdomän tillmätas betydelse om det skiljer sig från det som används där näringsidkaren är etablerad. Anges näringsidkaren ha en internationell kundkrets och om telefonnummer står med landsnummer är det faktorer som kan beaktas. För det fall näringsidkaren betalar för sökoptimeringstjänst som underlättar för konsumenter med hemvist i andra medlemsstater att hitta hemsidan är även det något som kan ha betydelse. Viktigt att poängtera är att det inte är tillräckligt att näringsidkarens hemsida finns tillgänglig i konsumentens hemland eller att e-postadress eller andra kontaktuppgifter anges.²⁰³

Vid internetauktioner är det ett annat företag som driver hemsidan än den näringsidkare som ingår köpeavtalet. Fastställandet av riktad verksamhet avser dock fortfarande säljarens verksamhet och inte det för hemsidan ansvariga företagets verksamhet. Eftersom en helhetsbedömning av omständigheter i det enskilda fallet måste företas går det i princip inte att säga vad som generellt gäller för internetauktioner.

Det har i doktrin framförts att när ett språk klart identifierar och avgränsar en geografiskt begränsad målgrupp kan det minska det antal länder hemsidan riktar sig mot. En försäljning med utrop på svenska begränsar utropet till de köpare som förstår eller i alla fall

---

²⁰⁰ C-585/08 Peter Pammer mot Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG och C-144/09 Hotel Alpenhof GesmbH mot Oliver Heller, skäl 92.

²⁰¹ C-585/08 Peter Pammer mot Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG och C-144/09 Hotel Alpenhof GesmbH mot Oliver Heller, skäl 92-93.

²⁰² C-585/08 Peter Pammer mot Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG och C-144/09 Hotel Alpenhof GesmbH mot Oliver Heller, skäl 83 och 93.

²⁰³ C-585/08 Peter Pammer mot Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG och C-144/09 Hotel Alpenhof GesmbH mot Oliver Heller, skäl 93-94.

kan tänka sig ingå avtal som utformas på svenska. Utrop på engelska däremot öppnar för betydligt fler personer då avsevärt fler förstår engelska än svenska.²⁰⁴ Därmed är en helhetsbedömning av flertalet omständigheter att föredra.

Marknadsföring framgår inte av art. 6 Rom I-förordningen som rekvisit för att en näringsidkares verksamhet ska anses vara riktad till ett visst land, dock har det framförts att en riktad näringsverksamhet måste ha föregått av någon sorts marknadsföring.²⁰⁵ Av Pammer/Alpenhof-fallet framkommer att annonsering tidigare varit ett rekvisit, men att konsumentskyddet nu är vidare. Därmed är inte annonsering ett rekvisit för att en näringsidkare ska anses ha riktad verksamhet till konsumentens land.²⁰⁶

Samtidigt som säljaren bär ansvaret för sin annonsering och försäljning på hemsidan för internetauktionen måste förevarande fortfarande följa de riktlinjer som det för hemsidan ansvariga företaget satt upp, exempelvis vilket språk som ska användas.²⁰⁷ Därmed kan säljarens annonsering och försäljning på hemsidan begränsas av riktlinjerna, vilket i sin tur kan leda till begränsning av vilka länder säljaren riktar sin näringsverksamhet till vid auktionsförsäljningen.

I beaktandesats (24) Rom I-förordningen läggs störst vikt vid huruvida avtal ingåtts eller inte för avgörandet av om näringsidkaren riktat sin verksamhet till konsumentens hemland. Köpeavtal ingås efter budgivningen och därmed har det funnits en risk att säljaren skulle kunna anses rikta sin verksamhet till länder världen över eftersom säljaren inte kan kontrollera mottagarplatsen och därmed inte heller köparens nationalitet. Det skulle i sin tur leda till att säljaren skulle kunna utsättas för lika många konsumentskyddslagstiftningar, om inte omständigheter som exempelvis språk och valuta får väga in i bedömningen. Med hänsyn till den helhetsbedömning som fastställdes i Pammer/Alpenhof-fallet måste denna risk nu ha reducerats, eftersom utgångspunkten är att utreda huruvida näringsidkaren avsåg att handla med konsumenter i den medlemsstat konsumenten har sin hemvist.

---

²⁰⁴ Jfr. Lindskoug, JT 1998/99, s. 89, se även Plender, Wilderspin, *The European private international law of obligations*, s. 246.

²⁰⁵ Se även Bogdan, *Den nya Rom I-förordningen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser*, TfR 2008, s. 455 (fotnot 33) och Plender, Wilderspin, *The European private international law of obligations*, s. 245-247.

²⁰⁶ Jfr. C-585/08 Peter Pammer mot Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG och C-144/09 Hotel Alpenhof GesmbH mot Oliver Heller, skäl 60-62.

²⁰⁷ Se exempelvis, Tradera, Annonseringspolicy, <http://www.tradera.com/help/HelpPage.aspx?NodeID=2132>, tillgänglig 10 november 2010.

Slutligen, om säljaren inte anses ha riktad verksamhet till konsumentens hemland är förutsättningarna för konsumentskydd enligt art. 6 Rom I-förordningen inte uppfyllda. För det fallet tillämpas återigen regleringen i art. 3-4 Rom I-förordningen.²⁰⁸

4.3 Annat EU-reglerat konsumentskydd

4.3.1 Förhållandet mellan EU-direktiv och Rom I-förordningen

Art. 23 Rom I-förordningen anger att då det finns EU-rättsliga särskilda regleringar för lagval vid avtalsförpliktelser ska de tillämpas före bestämmelserna i Rom I-förordningen, så länge det inte rör försäkringsavtal i art. 7 Rom I-förordningen. Konsumentskydd är ett område där det finns flera direktiv att ta hänsyn till, såsom Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG av den 20 maj 1997 om konsumentskydd vid distansavtal (distansavtalsdirektivets) och Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG av den 25 maj 1999 om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier.

Det finns ett förslag från kommissionen gällande nytt direktiv om konsumentskydd, KOM (2008) 0614 slutlig. Det föreslagna direktivet innebär en revidering och sammanslagning av fyra äldre direktiv, vilka exempelvis lagvalsbestämmelserna i 5 kap 2 § distans- och hemförsäljningslag (2005:59) (DHL) och 48 § konsumentköplag (1990:932) (KköpL) bygger på.²⁰⁹ Tanken är att bestämmelserna i det föreslagna direktivets bestämmelser inte ska ha inverkan på tillämpningen av Rom I-förordningens bestämmelser.²¹⁰ Fortfarande ger dock Rom I-förordningen företräde till direktivbestämmelser.²¹¹ Resultatet skulle således bli en hänvisning från Rom I-förordningen till direktivet som hänvisar tillbaka till Rom I-förordningen, vilket knappast kan anses förutsebart och underlättande för tillämpningen av lagvalsregler.

---

²⁰⁸ Art. 6.3. Rom I-förordningen.

²⁰⁹ KOM (2008) 0614 slutlig, s. 3, prop. 2001/02:134, s. 1 och prop. 2004/05:13, s. 27.

²¹⁰ KOM (2008) 0614 slutlig, s. 13.

²¹¹ Art. 23 Rom I-förordningen.

Förhållandet mellan Romkonventionen och EU-rättsliga direktiv gällande konsumenters rättigheter är inte tydlig.²¹² Det förhållandet är inte heller något som förtydligats i Rom I-förordningen, men troligtvis är direktivens lagvalsbestämmelser av störst betydelse när det rör sig om konsumentavtal som inte omfattas av art. 6 Rom I-förordningen.²¹³

En förutsättning för konsumentskyddet när det gäller lagval som härrör från de direktiv som genomförts i KköpL och DHL är att lagval faktiskt har gjorts parterna emellan.²¹⁴ Därmed omfattas inte de fall då lagval inte företagits och inte heller de fall då en medlemsstat, vars lag utpekats, inte genomfört direktiven. I de fallen är det återigen art. 6 Rom I-förordningen som ska tillämpas.²¹⁵

4.3.2 "Ren" internetauktion

Gällande konsumentskydd vid distansavtal undantas auktioner från Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG av den 20 maj 1997 om konsumentskydd vid distansavtal (distansavtalsdirektivets) tillämpningsområde.²¹⁶ Det har dock visat sig att EU:s medlemsstaters rättspraxis skiljer sig åt rörande tolkningen av vad som ska inkluderas i det som direktivet benämner auktion. I vissa staters rättstillämpning ses internetauktioner som auktionshus och undantas därför från distansavtalsdirektivet.²¹⁷ I Sverige däremot gäller att auktioner där budgivningen enbart sker elektroniskt ska omfattas av distansavtalsbestämmelserna, men så fort inte all budgivning sker elektroniskt är distansavtalsreglerna i direktivet inte tillämpliga.²¹⁸

Anledningen till den svenska regleringen var främst att en näringsidkare skulle kunna använda sig av internetauktioner för att på så sätt kunna kringgå konsumentskyddet i lagen gällande exempelvis ångerrätten. Däremot ansågs det inte ändamålsenligt att lagen även

---

²¹² Larsson, Konsumentskyddet över gränserna - särskilt inom EU, s. 147, Pålsson, Romkonventionen tillämplig lag för avtalsförpliktelser, s. 81.

²¹³ Bogdan, Den nya Rom I-förordningen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, TFR 2008, s. 456-457.

²¹⁴ 48 § KköpL och 5 kap 2 § DHL.

²¹⁵ Plender, Wilderspin, The European private international law of obligations, s. 260 (fotnot 161).

²¹⁶ Art. 3.1. Europaparlamentets och rådets direktiv 97/7/EG av den 20 maj 1997 om konsumentskydd vid distansavtal.

²¹⁷ KOM (2006) 0514 slutlig, s. 7.

²¹⁸ 2 kap 1 § 4 p. DHL och prop. 2004/05:13 s. 127.

skulle omfatta auktioner där budgivning kan ske såväl elektroniskt som på plats eftersom budgivare då alltid skulle kunna ångra sina avtal.²¹⁹

Direktivet kom 1997 och då var eBay och liknande sidor mer inriktade på konsumenter som sålde begagnade varor till varandra. Nu har det dock blivit allt vanligare att företag använder auktionssidor som försäljningsplats för nya varor till konsumenter.²²⁰ Vidare framhölls som grund vid ändringen av DHL att det fanns ett klart behov av konsumentskydd vid internetauktioner.²²¹

När en internetauktion inte är enbart elektronisk ska köpeavtalet inte behandlas som ett distansköp.²²² I det fallet blir 48 § KköpL av relevans, vilken utformats efter art. 7.2 Europaparlamentets och rådets direktiv 1999/44/EG av den 25 maj 1999 om vissa aspekter rörande försäljning av konsumentvaror och härmed förknippade garantier.²²³ Vidare kan även Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal, vilket har genomförts genom lag (1994:1512) om avtalsvillkor i konsumentförhållanden aktualiseras.²²⁴

4.4 Konsumentskyddets inverkan på avtalsstatut

Innebörden av det konsumentskydd som återfinns i art. 6 Rom I-förordningen är först och främst att lagen i konsumentens vanliga vistelseland ska gälla för avtalet, men parterna får överenskomma om tillämpning av ett annat lands lag. En sådan överenskommelse får dock inte medföra att konsumenten går miste om det tvingande skydd som konsumenten skulle erhålla av den lag som skulle varit tillämplig om lagval mellan parterna inte hade företagits. Det tvingande skyddet i konsumentens vanliga vistelseland kan således inte avtalas bort.²²⁵

---

²¹⁹ Prop. 2004/05:13, s. 85.

²²⁰ KOM (2006) 0514 slutlig, s. 7.

²²¹ Jfr. KOM (2006) 0514 slutlig, s.7 och prop. 2004/05:13, s. 85.

²²² 2 kap 1 § 4 p. DHL och prop. 2004/05:13 s. 127.

²²³ Jfr. prop. 2001/02:134, s. 70 och art. 23 Rom I-förordningen.

²²⁴ Prop. 1994/95:17 Införlivande med svensk rätt av EG:s direktiv om oskäliga avtalsvillkor i konsumentförhållanden. Se även Art. 6.2 Rådets direktiv 93/13/EEG av den 5 april 1993 om oskäliga villkor i konsumentavtal.

²²⁵ Art. 6.1–6.2 Rom I-förordningen.

Det råder dock i doktrin delade meningar angående tolkningen av art. 6 Rom I-förordningen. Bogdan anser att parterna kan åsidosätta såväl dispositiva som tvingande regler så länge det inte är till nackdel för konsumenten. Därmed kan ett lagval bli fördelaktigt för en konsument som skulle kunna uppnå dubbla skydd. Samtidigt kan det bli till nackdel för en näringsidkare eftersom konsumentens fördelar kan vara på näringsidkarens bekostnad.²²⁶

Pålsson anser till skillnad från Bogdan att konsumenten inte ska ha rätt att använda sig av en kombination av rättsordningar utan endast får ta stöd av tvingande regler i ett rättssystem. Tanken är att ett rättssystems skydd ska vara fullgott skydd för en konsument och att behov av kombination därför inte finns. Pålsson syftade dock på regleringen i Romkonventionen som motsvaras av art. 6 Rom I-förordningen.²²⁷ Det har även framförts att tillämpning av två olika rättssystem försämrar förutsebarheten, vilket enligt beaktandesats (16) är mycket viktigt för lagvalsreglerna.²²⁸

Med hänsyn till vad som nu framkommit kan inte några säkra slutsatser dras för vad som generellt sett gäller för internetauktioner, utan det måste avgöras från fall till fall eftersom det är flera faktorer som kan vara av betydelse vid avgörandet om en näringsidkare riktat sin verksamhet till ett specifikt land. Det kan tänkas svårare för utländska konsumenter att hävda konsumentskyddet när de handlar på Tradera på grund av användandet av just det svenska språket och svensk valuta.

Slutligen går det inte generellt att säga huruvida en konsument erhåller konsumentskydd från art. 6 Rom I-förordningen då det är beroende av olika faktorer. Samtidigt är det svårt att säga vad konsumentskyddet faktiskt innebär då det i doktrin finns delade meningar angående tolkningen. Därutöver kan skyddet bero av direktivsbestämmelser, vars förhållande till Rom I-förordningen inte är helt klar.

---

²²⁶ Jfr. Bogdan, Den nya Rom I-förordningen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, TfR 2008, s. 456.

²²⁷ Pålsson, Romkonventionen tillämplig lag för avtalsförpliktelser, s. 77 och Bogdan, Den nya Rom I-förordningen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, TfR 2008, s. 456.

²²⁸ Jfr. Ferrari, Leible, Rome I Regulation, s. 153.

5 Avslutande kommentarer

5.1 Om lagvalsavtal finns

Eftersom rättsläget är osäkert gällande en internetauktions fysiska plats och utgången av en lagvalskonflikt därmed är oklar är det fördelaktigt för alla inblandade parter att från början göra ett tydligt lagval. En skillnad mellan IKL och Rom I-förordningen är att IKL endast tillåter hänvisning till ett lands lag, medan Rom I-förordningen anger att lagvalet inte behöver härröra till en stats lag, således kan exempelvis CISG väljas. Viktigt att poängtera är dock att CISG endast är en köprättslig reglering.²²⁹ Eftersom det är IKL som ska tillämpas bör parterna välja ett lands lag, därmed inte sagt att CISG inte skulle kunna väljas utöver.

Om ett avtal finns mellan köpare, säljare och företaget som är ansvarigt för hemsidan där auktionen bedrivs, skulle en lagvalsklausul lätt kunna införas med hänsyn till att medlemsavtalen på flera hemsidor redan innehåller en sådan klausul.²³⁰ Företaget som är ansvarigt för hemsidan har ofta redan gjort ett val gällande vilket lands lag som ska tillämpas för hemsidan som sådan, vilket även antyder till vilket land företaget vill att hemsidan ska höra.

Auktionsförsäljning över internet har tidigare till största del gällt försäljning mellan privatpersoner, men även om konsumentköp blivit vanligare torde det till största del fortfarande vara privatpersoner som handlar sinsemellan.²³¹ Med anledning av det skulle avtal som binder företaget som är ansvarigt för hemsidan, säljaren och köparen vara eftersträvansvärt. Eftersom det är troligt att de flesta parterna i köpeavtal ingångna vid internetauktioner inte är särskilt insatta i den problematik som kan uppstå kring lagval.²³²

---

²²⁹ Jfr. 3 § 1 st. IKL och beaktandesats (13) Rom I förordningen.

²³⁰ Se exempelvis Tradera, Användaravtal, <http://www.tradera.com/help/HelpPage.aspx?NodeID=1042>, tillgänglig den 29 oktober 2010 och budera.se, Bli medlem, <http://www.budera.se/register.asp>, tillgänglig den 29 oktober 2010.

²³¹ Jfr. avsnitt 4.1 Behov av konsumentskydd.

²³² Jfr. KOM (2006) 0514 slutlig, s. 7.

5.2 Om lagvalsavtal saknas

Det är i princip omöjligt för köpare och säljare att veta vilket lands lag som kommer att tillämpas när det inte finns något lagval i deras köpeavtal. I brist på fastställd praxis på området kan parterna inte heller förutse hur en domstol kommer att fastställa tillämplig lag.

Med hänsyn till den möjlighet som finns att tolka lagtext efter dess ändamål kan det anses att domstol bör fastställa avtalsstatut efter vad som är mest förutsebart för parterna eftersom förutsebarheten angetts vara mycket viktig i förarbetena.²³³ Det kan således argumenteras för att den fysiska platsen ska fastställas efter den plats som är mest förutsebar för parterna i köpeavtalet. I de fall det inte finns tydliga anknytningsfaktorer till något specifikt land blir det dock svårt att även med ändamålstolkning fastställa en fysisk plats. Därmed återkommer problemet som finns från början nämligen att en internetauktion inte har en fysisk plats likt en auktion i auktionshus. Flera av de ovan angivna förslagen²³⁴ kan vidare leda till problemet att flera länders lag kan komma att konkurrera trots att lagvalsregler är till för att ange en avtalsstatut.

Eftersom en hemsida kan nås över i princip hela världen har en hemsida inte en geografisk plats, men ett fastställande av hemsidan för internetauktionen som den fysiska platsen för auktionen skulle kunna ge en högre förutsebarhet än exempelvis serverns geografiska plats. Syftet bakom auktionsregleringen är att lagen där avtalet sluts ska gälla och om alla delaktiga i auktionen har samma uppfattning gällande till vilket land hemsidan hör borde det kunna utgöra en stark indikation på internetauktionens fysiska plats. Fastställs den fysiska platsen utan hänsyn till vad parterna kan ha för uppfattning rörande avtalsstatut är inte förutsebarheten för parterna särskilt bra. Därmed kan fastställande av fysisk plats i många fall strida mot vad som uttalats i förarbetena angående parternas förutsebarhet.²³⁵

Hemsidan har, som tidigare nämnts,²³⁶ framkommit som det lämpligaste förslaget och borde kunna utgöra fysisk plats för internetauktioner när tydliga anknytningar till ett land finns, men det blir dock svårare i de fall där anknytningen till ett land inte är lika uppenbar.

---

²³³ Se avsnitt 3.4.8.

²³⁴ Se avsnitt 3.4.

²³⁵ Gällande förutsebarheten se avsnitt 3.4.8.

²³⁶ Se avsnitt 3.4.8.

Pammer/Alpenhof-fallet rörde visserligen konsumentförhållande, men avgörandet visar likväl att omständigheter på en hemsida kan tillmätas betydelse. I fallet angavs bland annat att en hemsidas språk, valuta och toppdomän i vissa fall kan få betydelse när det ska fastställas huruvida näringsidkaren riktat sin verksamhet till ett land. För lagval vid internetauktioner är det en fysisk plats för hemsidan som ska fastställas. Eftersom omständigheter som språk, valuta och domännamn kan få avgörande betydelse för om en verksamhet är riktad till ett land, bör det även vara rimligt att sådana omständigheter kan utpeka till vilket land en hemsida i sig anknyter. Därmed bör en fysisk plats för internetauktioner kunna fastställas av de anknytningar som hemsidan ger till ett land. Det skulle för internetauktioner betyda att principen bakom auktionsregleringen i 4 § 3 st. IKL, *lex loci contractus*, kan upprätthållas.

Om domstol däremot skulle nå slutsatsen att en fysisk plats inte kan fastställas återstår tillämpning av huvudregeln för försäljning av lösa saker i 4 § 1 st. IKL. En tillämpning av huvudregeln i IKL skulle innebära tillämpning av säljarens nationella lag, vilket kan bli mer förmånligt för säljaren och inte särskilt förutsebart för någon av parterna i köpeavtalet. För det fall hemsidan tydligt anknyter till ett land, som exempelvis Tradera där språket som används är svenska och buden anges i svenska kronor, kan en tillämpning av säljarens lag komma överraskande för parterna om säljaren inte är från Sverige. Köpare och säljare kan nämligen ha fått uppfattningen att svensk lag ska tillämpas på deras köpeavtal med hänsyn till anknytningarna som finns på Tradera. Är säljaren exempelvis från Indien skulle en tillämpning av 4 § 1 st. IKL leda till indisk lag, vilket ur förutsebarhetssynvinkel inte vore särskilt lyckat. Visserligen kan det ifrågasättas hur troligt det är att en indier väljer att sälja varor på just Tradera, men faktumet att hemsidan är på svenska behöver inte nödvändigtvis innebära att säljaren bor i Sverige. Exempelvis kan det tänkas att en svensk som bor utomlands vill sälja något och Tradera då är enkel att använda.

Vad gäller förutsebarhet borde det för köparen vara mer förutsebart att den lag som hemsidan anknyter till tillämpas än säljarens lag eftersom köparen inte nödvändigtvis känner till säljarens nationalitet förrän budgivningen är över. Resultatet blir då att köparen inte skulle känna till avtalsstatuten förrän köpeavtalet ingåtts. Hemsidans anknytningar däremot ser köparen redan när han bestämmer sig för att lägga sitt bud.

Det kan tyckas rimligt att en internetauktions fysiska plats skulle vara i Sverige när en hemsida har ett svenskt domännamn, endast finns på svenska och bud anges i SEK.²³⁷ Om hemsidan för en internetauktion inte skulle anses kunna utgöra fysisk plats för internetauktionen är inget av de i uppsatsen upptagna förslagen till fysisk plats för en internetauktion särskilt förutsebart och därför skulle en helhetsbedömning av köpeavtalets anknytningsfaktorer till olika länder i stället vara mer förutsebart. Problemet som då uppstår är att IKL inte öppnar för anknytningsfaktorer. Anknytning kan således endast få avgöra när IKL inte är tillämplig utan Rom I-förordningen eller metoden om allmänna principer som framkommer av praxis istället ska tillämpas.

IKL tillämpas, som redan nämnts²³⁸ framför Rom I-förordningen. Med hänsyn till att auktionsregleringen i art. 4.1(g) Rom I-förordningen endast tillämpas om en fysisk plats kan fastställas, kan förordningen anses mer anpassad för internetauktioner än IKL. Ytterligare en anledning till varför regleringen kan anses mer anpassad är att den ger möjlighet till avsteg från presumptionerna art. 4.1–4.2 om det finns uppenbart närmare anknytning till annat land. En tillämpning av förordningens bestämmelser är därmed eftersträvansvärd. Det räcker dock inte för att kunna göra avsteg från gällande rätt och möjlighet till en tillämpning av anknytningsfaktorer i annat fall än för fastställande av hemsida som fysisk plats är därmed svår att se.

Anknytningsfaktorer har tidigare fått avgöra i svensk praxis, men viktigt att poängtera är att i de upptagna rättsfallen har varken IKL, Romkonventionen eller Rom I-förordningen varit tillämpliga. Fastän bestämmelserna i IKL kan vara mycket svårtillämpade eller leda till ett resultat som inte torde vara eftersträvansvärt för vare sig parter eller lagstiftare är det gällande rätt. Med hänsyn till vad som framkommit bör huvudregeln i 4 § 1 st. IKL tillämpas om inte hemsidan för internetauktionen kan anses utgöra platsen där avtalet sluts. En annan möjlighet skulle vara att tillämpa auktionsregleringen i Rom I-förordningen, men det synes svårt eftersom den lämnar IKL företräde.

Rättsläget för lagval gällande köpeavtal av lösa saker ingångna vid internetauktioner är osäkert eftersom det ännu inte finns något avgörande från EU-domstolen eller HD för den specifika frågan. Det kan därför ifrågasättas om ändamålet med regleringen för auktioner

---

²³⁷ Se avsnitt 3.6.4.

²³⁸ Se avsnitt 2.2.

fyller sitt syfte när parterna inte vet var de sluter sitt avtal förrän domstol har uttalat var internetauktionens fysiska plats fanns vid avtalets ingående, vilket inte är särskilt förutsebart för parterna.

5.3 Konsumentskydd för internetauktion

När en vara läggs ut för försäljning på en auktionssida kan i princip vem som helst lägga bud, men för att konsumentskyddet i art. 6 Rom I-förordningen ska kunna tillämpas krävs att näringsidkaren på något sätt riktat sin verksamhet mot konsumentens land. Pammer/Alpenhof-fallet klargjorde ett tidigare osäkert rättsläge. Nu ska näringsidkarens avsikt att ingå avtal med konsument i annan medlemsstat avgöras genom en helhetsbedömning av omständigheterna i det enskilda fallet och för att därmed kunna fastställa huruvida näringsverksamheten var riktad till konsumentens hemland eller inte.

Även om en lista på omständigheter gavs har de nationella domstolarna fortfarande frihet att väga in andra omständigheter, vilket bör stämma väl med eftersträvan av förutsebarhet. Näringsidkaren styrs av de riktlinjer som finns på hemsidan för internetauktionen och det kan således tänkas vara svårare för säljaren att begränsa respektive utvidga målgruppen för sin försäljning i jämförelse med om förevarande hade haft en egen hemsida.

Vidare är, som nämnts ovan,²³⁹ förhållandet mellan Rom I-förordningens konsumentskydd och direktivs lagvalsregler osäkert, vilket gör det än svårare för en konsument att veta vilket skydd som faktiskt finns. Ytterligare en aspekt kring konsumentskydd är att det inte är säkert att köparen uppfattat huruvida säljaren försäljer varan inom sin näringsverksamhet eller om det är privat innan avtalet slutits.

Det har i doktrin framförts att ett handelsbruk skulle vara att föredra framför lagstiftning för internet. Dock finns det en risk att konsumenters skydd inte skulle prioriteras tillräckligt eftersom konsumentköp vid internetauktioner fortfarande torde höra till minoritet av alla köp vid internetauktioner. Som ovan nämnts²⁴⁰ bör företag se kunders solidaritet som betydelsefullt och ett handelsbruk kan därför tänkas utvecklas till att ge tillräckligt konsumentskydd, men det kräver troligtvis även lagstiftat konsumentskydd för de delar handelsbruket inte skulle vara tillräckligt. Ett handelsbruk skulle även ta lång tid att

---

²³⁹ Se avsnitt 4.3.1.

²⁴⁰ Se avsnitt 4.1.

utveckla. Därför skulle ett förtydligande av förhållandet mellan Rom I-förordningen och direktivs lagvalsbestämmelser behöva klargöras, med anledning av att gällande rätt framstår som onödigt komplicerad.

5.4 Hur fastställs tillämplig lag på avtal som ingåtts vid internetauktion?

IKL är den lag som ska tillämpas vid internationella köp av lösa saker då den bygger på Haagkonventionen som ges företräde av Rom I-förordningen. I avsaknad av särskild reglering för internetauktioner är det auktionsregleringen i 4 § 3 st. IKL som ska tillämpas, vilken ger att köpeavtalet är underkastat lagen i det land där auktionen äger rum.

Frågan blir därmed var en internetauktion äger rum och rättsläget är osäkert eftersom det inte finns svar att hämta i någon stadgad praxis. Det kan inte heller generellt sägas att det finns en fysisk plats för internetauktioner, även om det finns förslag till vad som skulle kunna utgöra den fysiska platsen. Det förslag som i utredningen framkommit som det lämpligaste ur förutsebarhetshänseende är hemsidan där internetauktionen bedrivs förutsatt att den har en tydlig anknytning till ett land. Finns tydliga anknytningar borde således hemsidan kunna utgöra en internetauktions fysiska plats.

Med anledning av svårigheten och kanske rentav praktiska omöjligheten att fastställa fysisk plats är det osäkert hur domstol skulle lösa fallet. Visserligen skulle en fysisk plats kunna fastställas genom ett av de i uppsatsen angivna förslagen, men ett sådant avgörande skulle även kunna strida mot ändamålet med bestämmelsen i 4 § 3 st. IKL. Den möjlighet som då återstår är en tillämpning av huvudregeln för köp av lösa saker i 4 § 1 st. IKL. En tillämpning av art. 4.1(g) Rom I-förordningen skulle vara eftersträvansvärd, men bör inte kunna tillämpas med hänsyn till att IKL ges företräde. I båda fallen skulle köpeavtalet likväl bli underkastat lagen i säljarens land, men Rom I-förordningen skulle även ge möjlighet till avsteg från säljarens lag för det fall det skulle finnas en uppenbart närmare anknytning till ett annat land.

En skillnad i regleringen av lagval kan vidare uppstå om en privatperson är köpare och säljaren är ett företag eftersom det finns konsumentskyddsregler som kan aktualiseras. Vid konsumentköp av lösa saker är det Rom I-förordningen som ska tillämpas. Vidare kan även direktivs lagvalsregler aktualiseras när lagval mellan parterna företagits.

För att konsumentskyddet i art. 6 Rom I-förordningen ska bli aktuellt krävs att säljaren har riktad verksamhet till konsumentens land. Däremot är inte skyddet, till skillnad från direktivens lagvalsregler, beroende av att parterna avtalat om lagval. Slutligen bör tilläggas att förhållandet mellan Rom I-förordningen och direktivens lagvalsregler inte är helt klart.

Referenslista

Officiellt tryck

EU-tryck

Report on the law applicable to contractual obligations, by Mario Giuliano and Paul Lagarde, EGT 1980 C 282/1 (cit. Giuliano & Lagarde)

Bryssel den 15.12.2005 KOM (2005) 650 slutlig. *Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om tillämplig lag för avtalsförpliktelser (Rom I-förordningen)*

CESE 1153/2006-2005/0261(COD) Opinion of the European Economic and Social Committee on the Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council on the law applicable to contractual obligations (Rome I)

KOM (2006) 0514 slutlig. Meddelande från Kommissionen till Rådet, Europaparlamentet samt Europeiska Ekonomiska och Sociala Kommitté om genomförandet av Europaparlamentets och Rådets direktiv 1997/7/EG av den 20 maj 1997 om konsumentskydd vid distansavtal

C 83/335 Förklaringar som fogas till slutakten från regeringskonferens som antagit Lissabonfördraget undertecknat den 13 december 2007

KOM (2008) 0614 slutlig Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om konsumenträttigheter

Svenskt tryck

Prop. 1964:149 Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till lag om tillämplig lag beträffande internationella köp av lösa saker, m.m.

Prop. 1994/95:17 Oskäligen avtalsvillkor m.m. Införlivande med svensk rätt av EG:s direktiv om oskäligen avtalsvillkor i konsumentförhållanden

Prop. 1997/98:14 Romkonventionen – tillämplig lag för avtalsförpliktelser

Prop. 2001/02:134 Ändringar i konsumentköplagen

Prop. 2001/02:150 Lag om elektronisk handel och andra informationssamhällets tjänster m.m.

Prop. 2004/05:13, s. 7. Distans- och hemförsäljningslag m.m.

SOU 1996:40 Elektronisk dokumenthantering

Litteratur

Adlercreutz, Axel, Avtalsrätt I, uppl. 12, Juristförlaget, Lund, 2002

Agell, Anders, Malmström, Åke, Ramberg, Christina, Sigeman, Tore, Civilrätt, uppl. 21, Liber, Malmö, 2007

Bogdan, Jurisdiktions- och lagvalsfrågor på Internet, Ny Juridik 1999

Bogdan, Kan en Internethemsida utgöra ett driftställe vid bedömningen av svensk domsrätt och tillämplig lag? Svensk Juristtidning (SvJT) 1998

Bogdan, Den nya Rom I-förordningen om tillämplig lag för avtalsförpliktelser, Tidskrift for Rettsvitenskap (TfR) 2008

Bogdan, Michael, Svensk Internationell privat- och processrätt, uppl. 7, Norstedts Juridik, Solna, 2008

Carlén-Wendels, Några kommentarer till jurisdiktions- och lagvalsproblem på Internet, Juridisk Tidskrift (JT) 1997/98

Carlén-Wendels, Thomas, *Nätjuridisk Lag och rätt på Internet*, uppl. 2, Stockholm, 1998

Ferrari, Franco, Leible, Stefan, Rome I Regulation, The Law Applicable to Contractual Obligations in Europe, Sellier, Munich, 2009

Garcimartín Alférez, The Rome I Regulation: Much ado about nothing? The European Legal Forum (EurLF) 2008

Hjerner, Lars, Haag-konventionerna (1955 och 1986) om lagval vid internationella köp, Svensk Juristtidning (SvJT) 1993

Hultmark, Christina, Elektronisk handel och avtalsrätt, Norstedts Juridik, Göteborg, 2003

- Jänträ-Jareborg, Maarit, Svensk domstol och utländsk rätt, En internationellt privat- och processrättslig studie, Iustus Förlag AB, Uppsala, 1997
- Larsson, Marie, Konsumentskyddet över gränserna - särskilt inom EU, Iustus, Uppsala, 2002
- Lehrberg Bert, Praktisk juridisk metod, uppl. 6, Institutet för Bank- och Affärsjuridik AB, Tallinn, 2010
- Lindskoug, Patrik, Internationellt privat- och processrättsliga regler vid konsumenthandel på Internet, Juridisk Tidskrift (JT) 1998/99
- Linton, Marie, Romkonventionen och befraktningsavtal ett första rättsfall, Juridisk Tidskrift (JT) 2010/11
- Melander, Göran, Modern issues in European law: Nordic perspectives: essays in honour of Lennart Pålsson, Norstedts Juridik, Stockholm, 1997
- Melander, Jan, Samuelsson, Joel, Tolkning och tillämpning, Iustus förlag, Uppsala, 2002
- Otken, Eriksson, Ida, Lundström, Jakob, Öberg, Ulf, Avgöranden från EU-domstolen år 2009, Svensk Juristtidning 2010 (cit. SvJT)
- Plender, Richard, Wilderspin, Michael, *The European private international law of obligations*, uppl. 3, Sweet & Maxwell, London, 2009
- Pålsson, Lennart, Romkonventionen tillämplig lag för avtalsförpliktelser, uppl. 1:1, Norstedts Juridik, Stockholm, 1998
- Ramberg, Christina, Internet Marketplaces, The Law of Auctions and Exchanges Online, Oxford University Press, New York, 2002
- Strömholm, Stig, Rätt, rättskällor och rättstillämpning, en lärobok i allmän rättslära, Norstedts juridik, uppl. 5, Stockholm, 1996
- Åkerman, Richard, Thunman, Åsa, Jurisdiktions- och lagvalsproblem på Internet, Juridisk Tidskrift (JT) 1997/98

Domar från EU-domstolen

C-133/08 *Intercontainer Interfrigo SC (ICF) mot Balkenende Oosthuizen BV och MIC Operations BV*

C-585/08 *Peter Pammer mot Reederei Karl Schlüter GmbH & Co. KG* och C-144/09 *Hotel Alpenhof GesmbH mot Oliver Heller*

Svenska domar

NJA 1937 s. 1

NJA 1992 s. 823

NJA 1999 s. 673

RH 2008:35

Elektroniska källor

Budera, Bli medlem, <http://www.budera.se/register.asp>, tillgänglig den 7 december 2010

Buskowskis Market, Användarvillkor, <http://www.buskowskismarket.com>, tillgänglig den 20 september 2010

eBay, Who we are, <http://www.ebayinc.com>, tillgänglig den 17 september 2010

Europa EU:s webbportal, Europeiska unionens medlemsländer, http://europa.eu/about-eu/27-member-countries/index_sv.htm, tillgänglig den 5 december 2010

Hague Conference on Private International Law, Status table, http://www.hcch.net/index_en.php?act=conventions.status&cid=31, tillgänglig den 27 september 2010

International Chamber of Commerce, Om ICC, 2010, <http://www.icc.se/>, tillgänglig den 22 september 2010

International Chamber of Commerce, Policy Statement Jurisdiction and applicable law in electronic commerce, 6 juni 2001, <http://www.iccwbo.org/id478/index.html>, tillgänglig den 5 december 2010

Sotheby's, During an auction,
http://www.sothebys.com/help/faq/faq_duringauction.html, tillgänglig den 20 september 2010

Tradera AB, Vad är Tradera?,
<http://www.tradera.com/help/HelpPage.aspx?NodeID=982>, tillgänglig den 16 september 2010.